

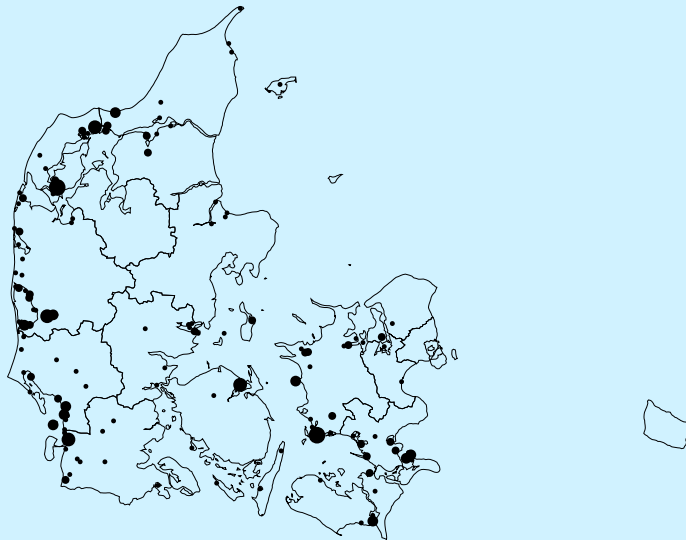

Danmarks Miljøundersøgelser
Miljøministeriet

Vingeindsamling fra jagtsæsonen 2002/03 i Danmark

Wing survey from the 2002/03 hunting season in Denmark

Faglig rapport fra DMU, nr. 452

[Tom side]

Danmarks Miljøundersøgelser
Miljøministeriet

Vingeindsamling fra jagtsæsonen 2002/03 i Danmark

Wing Survey from the 2002/03 hunting season in
Denmark

*Faglig rapport fra DMU, nr. 452
2003*

Ib Clausager

Datablad

Titel:	Vingeindsamling fra jagtsæsonen 2002/03 i Danmark
Undertitel:	Wing survey from the 2002/03 hunting season in Denmark
Forfatter:	Ib Clausager
Afdeling:	Afdeling for Vildtbiologi og Biodiversitet
Serietitel og nummer:	Faglig rapport fra DMU nr. 452
Udgiver:	Danmarks Miljøundersøgelser© Miljøministeriet
URL:	www.dmu.dk
Udgivelsestidspunkt:	August 2003
Redaktør:	Jan Bertelsen
Faglig kommentering:	Thomas Kjær Christensen
Finansiel støtte:	Ingen ekstern finansiering
Bedes citeret:	Clausager, I. 2003: Vingeindsamling fra jagtsæsonen 2002/03 i Danmark. Wing survey from the 2002/03 hunting season in Denmark. Danmarks Miljøundersøgelser. 66 s. - Faglig rapport fra DMU, nr. 452.
	Gengivelse tilladt med tydelig kildeangivelse.
Sammenfatning:	Analyse af 10.451 vinger, som DMU, Kalø, modtog fra jagtsæsonen 2002/03 fra 441 jægere, viste, at ynglesæsonen 2002 var under gennemsnittet for 28 af de 29 analyserede arter. Kun ederfugl havde en ynglesæson omkring middel. De indsendte vinger danner grundlag for dels en præsentation af den geografiske og tidsmæssige fordeling af jagtudbyttet af de 29 undersøgte arter, dels beregning af det totale årlige jagtudbytte af de enkelte arter på landsplan. Analyse af det årlige udbytte gennem de seneste årtier viser, at udbyttet af gråand, gæs og skovsneppe er steget, mens det for alle dykandearter, bekkasinere, måger og blis-høns har været faldende. For pibeand og krikand har udbyttet ligget på nogenlunde samme niveau gennem hele perioden.
Layout:	Helle Klareskov
Korrektur:	Annie Laursen
ISBN:	87-7772-749-5
ISSN (trykt):	0905-815X
ISSN (elektronisk)	1600-0048
Papirkvalitet:	Cyclus Print
Tryk:	Schultz Grafisk Miljøcertificeret (ISO 14001) og kvalitetscertificeret (ISO 9002)
Antal sider:	66
Oplag:	800
Pris:	kr. 55,- (inkl. 25% moms, ekskl. forsendelse)
Internet-version:	Rapporten kan også findes som pdf-fil på DMUs hjemmeside. http://www.dmu.dk/1_viden/2_Publikationer/3_fagrappporter/rapporter/FR452.pdf
Købes i boghandelen eller hos:	Miljøministeriet Frontlinien Strandgade 29 DK-1401 København K Tlf.: 32 66 02 00 frontlinien@frontlinien.dk www.frontlinien.dk

Indhold

Resumé 5

English summary 9

1 Indledning 13

2 Materiale og metoder 15

3 Resultater 21

3.1 Ænder - Ducks 21

- 3.1.1 Gråand *Anas platyrhynchos* 21
- 3.1.2 Spidsand *Anas acuta* 23
- 3.1.3 Knarand *Anas strepera* 25
- 3.1.4 Pibeand *Anas penelope* 25
- 3.1.5 Skeand *Anas clypeata* 27
- 3.1.6 Krikand *Anas crecca* 28
- 3.1.7 Atlingand *Anas querquedula* 29
- 3.1.8 Ederfugl *Somateria mollissima* 30
- 3.1.9 Sortand *Melanitta nigra* 32
- 3.1.10 Fløjsand *Melanitta fusca* 32
- 3.1.11 Havlit *Clangula hyemalis* 33
- 3.1.12 Hvinand *Bucephala clangula* 33
- 3.1.13 Taffeland *Aythya ferina* 35
- 3.1.14 Bjergand *Aythya marila* 36
- 3.1.15 Troidand *Aythya fuligula* 36
- 3.1.16 Stor skallesluger *Mergus merganser* 36
- 3.1.17 Toppet skallesluger *Mergus serrator* 36

3.2 Blishøne *Fulica atra* - Coot 37

3.3 Gæs - Geese 38

- 3.3.1 Grågås *Anser anser* 38
- 3.3.2 Sædgås *Anser fabalis* 40
- 3.3.3 Kortnæbbet gås *Anser brachyrhynchus* 40
- 3.3.4 Blisgås *Anser albifrons* 40
- 3.3.5 Canadagås *Branta canadensis* 41

3.4 Vadefugle - Waders 41

- 3.4.1 Dobbeltbekkasin *Gallinago gallinago* 41
- 3.4.2 Enkeltbekkasin *Lymnocyptes minimus* 43
- 3.4.3 Skovsneppe *Scolopax rusticola* 43

3.5 Måger - Gulls 45

- 3.5.1 Sølvmåge *Larus argentatus* 45
- 3.5.2 Svartbag *Larus marinus* 46
- 3.5.5 Sildemåge *Larus fuscus* 47

4	Jagtformer	49
5	Vurdering af jagtsæsonen 2002/03	53
6	Jagtudbyttets størrelse	55
6.1	Jagtudbyttet i sæsonen 2001/02	55
6.2	Jagtudbyttets udvikling i de senere årtier	57
6.2.1	Svømmeænder	57
6.2.2	Dykænder	57
6.2.3	Gæs	61
6.2.4	Bekkasiner	61
6.2.5	Skovsneppe	62
6.2.6	Måger	63
6.2.7	Blishøne	64
7	Referencer	65

Danmarks Miljøundersøgelser

Faglige rapporter fra DMU/NERI Technical Reports

Resumé

Fra jagtsæsonen 2002/03 indsendte 441 jægere i alt 10.451 vinger til DMU, Kalø. Det var 751 færre vinger, men 31 flere jægere deltog end i jagtsæsonen 2001/02.

Der blev indsendt 8.473 andevinger, hvoraf de 6.036 kom fra svømmeænder og 2.437 fra dykænder. Fra blishøns indkom 199 vinger, fra gæs 282, fra vadefugle 1.306 og fra måger 191.

Der blev registreret fremgang i antal indsendte vinger for 11 af de 29 undersøgte arter, tilbagegang for 17 og for én art var antallet af vinger uændret i forhold til jagtsæsonen 2001/02. De største fremgange blev registreret for gråand, hvoraf antallet af vinger steg med 542 (22%), for blishøne med 133 (208%) og for havlit med 61 (153%). De største tilbagegange forekom for pibeand, der faldt med 663 vinger (47%), for spidsand med 90 (39%), for hvinand med 116 (25%) og for skovsneppe med 214 (21%). For de øvrige arter varierede antallene af indsendte vinger mindre i forhold til jagtsæsonen 2001/02, men der forekom små frem- eller tilbagegange.

For 28 af de 29 analyserede arter var ynglesæsonen i 2002 under gennemsnittet, men for ederfugl var den omkring middel. For krikand, hvinand og skovsneppe var yngleresultatet i 2002 det dårligste i de mere end 20 år vingeindsamlingen har været udført, og for dobbeltbekkasin og sølvmåge var 2002 det næstdårligste.

Oplysninger om nedlæggelsesdatoer for de fugle, hvorfra der er indsendt vinger, er anvendt til at belyse jagtudbyttets tidsmæssige fordeling gennem jagtsæsonen, og den køns- og aldersmæssige fordeling af vingerne er anvendt til at belyse jagtudbyttets sammensætning gennem jagtsæsonen dels af unge og gamle fugle, dels af hanner og hunner. De tidsmæssige fordelinger viste, at svømmeænder, grågæs og blishøns blev nedlagt senere i jagtsæsonen end sædvanligt, mens flere af dykandearterne blev nedlagt tidligere.

De indsendte oplysninger om anvendte jagtformer viste, at 88% af pibeænderne og 75% krikænderne blev nedlagt ved trækjagt, især under aften- og morgentræk. Af pibeand blev ¼ af de fugle, der blev skudt på morgentræk, nedlagt fra skydepram. Af gråand blev 69% nedlagt ved trækjagt og 22% på opfløj.

Lokkefugle anvendtes overvejende i forbindelse med morgentrækjagt, og 81% af pibeænderne og 53% af gråænderne blev nedlagt ved brug af lokkefugle under morgentrækjagt. På aftentræk blev 11% af pibeænderne og 13% af gråænderne skudt for lokkefugle.

Blandt dykandearterne blev 92% af hvinænderne skudt på træk med morgentræk som den dominerende jagtform (84%). Næsten alle de hvinænder, der blev skudt på morgentræk, blev nedlagt ved brug af lokkefugle, og ¾ blev skudt fra skydepram. Af ederfuglene blev 18% skudt på træk og 77% ved jagt fra motorbåd eller -pram.

Blandt gæssene blev 62% nedlagt på morgentræk, 15% på aftentræk og 12% på dagtræk.

Blandt vadefuglearterne blev 45% af dobbeltbekkasinerne nedlagt i forbindelse med trækjagt, og 50% ved at jæger eller hund lettede fuglene. Af skovsnepe blev 69% skudt 'for stående/stødende hund', og 24% på klapjagter. At 69% af skovsnepperne skulle være nedlagt 'for stående/stødende hund' anses for urealistisk, og vingematerialet synes for denne art ikke at være repræsentativt med hensyn til at belyse de anvendte jagtformer.

Blandt mågearterne blev 53% af fuglene nedlagt på træk og 44% fra motorbåd.

Jagtudbyttets størrelse i 2001/02-sæsonen er for de arter, der er omfattet af vingeindsamlingen, beregnet ved at kombinere oplysninger fra vildtudbyttestatistikken med resultater fra vingeindsamlingen. I udbyttestatistikens gruppe 'Andre svømmeænder' steg udbyttet i jagtsæsonen 2001/02 i forhold til den foregående jagtsæson med 600 til 129.400 fugle. Ændringerne for de enkelte arter i denne gruppe er små. For gråand faldt udbyttet med 7% til 591.300 fugle i forhold til den foregående jagtsæson.

Blandt dykænderne faldt jagtudbyttet af ederfugl fra 86.400 fugle i jagtsæsonen 2000/01 til 77.400 i jagtsæsonen 2001/02. Udbyttet af vildtudbyttestatistikens gruppe 'Andre dykænder' faldt med 6.400 til i alt 32.400 fugle. Blandt disse var det især udbyttet af havlit, sortand og fløjlsand, der gik tilbage, mens udbyttet af stor skallesluger gik frem.

Det samlede gåseudbytte var på i alt 22.100 fugle i jagtsæsonen 2001/02. Det var 400 færre end året før, og var det næsthøjeste udbytte i vildtudbyttestatistikens 61-årige levetid. Det relativt beskedne antal indkomne gåsevinger gjorde det ikke muligt at beregne udbyttet af de enkelte arter, men udbyttet af grågås udgør størstedelen (formodentlig ca. to tredjedele) af gåseudbyttet.

Udbyttet af dobbeltbekkasin faldt fra 2000/01 til 2001/02 med 4.300 til 19.200, mens der af enkeltbekkasin blev nedlagt 2.100. Udbyttet af skovsnepe på 38.900 fugle i jagtsæsonen 2001/02 var som året før rekordagtigt stort, selv om yngleresultatet i 2001 var betydeligt under middel. Udbyttet af sølvmåge og svartbag var henholdsvis 18.900 og 10.000 i 2001/02.

Det årlige udbytte af de enkelte svømmeandearter har været stabilt eller stigende gennem perioden 1969-1995 for de fleste arter, men ikke for spidsand, skeand og atlingand. For de to sidstnævnte arter er udbyttet blevet halveret i den angivne periode.

Blandt dykænderne har det årlige udbytte i perioden 1966/67-2001/02 været faldende for alle arter. Mest markant har nedgangen været for trolldand, som i begyndelsen af perioden blev nedlagt i antal af 30.000-40.000 fugle faldende til under 4.000 i de seneste fem jagtsæsoner. Også for ederfugl, sortand, fløjlsand, havlit, taffeland, bjergand og stor skallesluger er udbyttet faldet betydeligt gennem den angivne periode. For hvinand og toppet skallesluger har tilbagegangen i udbyttet været

mindre. Nedgangen i udbyttetallene synes for de fleste dykandearter til dels at være forårsaget af ændrede jagttraditioner og indskrænkninger i selve jagtudøvelsen, men det kan ikke udelukkes, at bestandsnedgange eller ændringer i vinterudbredelsen for nogle af arterne også har indvirket på udbyttets størrelse. For ederfugl er der de seneste år således registreret et markant fald i den danske vinterbestand.

Udbyttet af gæs har været jævnt stigende siden 1972. Bekkasinudbyttet er faldet fra 70.000-80.000 i slutningen af 1960'erne og begyndelsen af 1970'erne til ca. 25.000 i midten af 1980'erne, og det har ligget på dette niveau siden. Dobbeltbekkasin udgør 90% af det samlede bekkasinudbytte, hvortil enkeltbekkasinen bidrager med de resterende 10%. Udbyttet af skovsneppe har vist en jævn stigning siden 1972.

Udbyttet af måger har været faldende fra mere end 200.000 i midten af 1970'erne til 30.000 i begyndelsen af 2000-tallet. Også for blichøne har der været et fald i udbyttet fra mere end 100.000 i 1970'erne til 15.000-20.000 i 1990'erne.

[Tom side]

English summary

In the Danish wing survey for the 2002/03 hunting season, which was carried out by the NERI Department of Wildlife Ecology and Biodiversity, Kalø, a grand total of 10,451 wings were received from 441 contributors. This was 751 wings less and 31 more contributing hunters than in the 2001/02 hunting season.

Ducks were represented by 8,473 wings of which 6,036 derived from dabbling ducks and 2,437 from diving ducks and mergansers. A total of 199 wings were collected from coot, 282 from geese, 1,306 from waders and 191 from gulls.

The number of wings received increased for 11 of the 29 species investigated, decreased for 17 and for one species the same number of wings was received from both hunting seasons. The largest increases were observed amongst mallard with 542 wings (+22% in 2001/02), coot with 133 (+208%) and long-tailed duck with 61 (+153%). The largest decreases occurred in wigeon which decreased by 663 wings (-47%), pintail by 90 wings (-39%), goldeneye by 116 wings (-25%), and in woodcock by 214 (-22%). For the remaining species only minor changes occurred compared to the previous hunting season.

For species for which enough wings were received to assess the breeding success in 2002, it was demonstrated that all had a breeding season below average except the eider for which the breeding season was about average of the previous seasons. For teal, goldeneye and woodcock the breeding success in 2002 was the poorest in the more than 20 years the wing survey has taken place, and for common snipe and herring gull the breeding season in 2002 was the second poorest.

Based on information about the precise shooting sites and dates, maps of the geographical distribution and figures of the temporal distribution are presented. Furthermore the sex and age composition of the bag during the hunting season is described.

The temporal distributions of the wings demonstrated that dabbling ducks, greylag goose and coot were bagged later in the hunting season than in previous seasons, whereas several of the diving duck species were taken earlier in the season than usual.

Information on hunting methods used showed that 88% of wigeons and 75% of teals were bagged during flight hunting, especially during late evening and early morning flights. Nearly one quarter of the wigeons bagged during early morning flight was shot from punts. Of mallards 69% were taken in flight hunting, and 22% were flushed birds.

Decoy birds were most frequently used during early morning flight hunting. Thus, 81% of wigeons and 53% of mallards were obtained using decoy birds. During late evening flight, only 11% of wigeons and 13% of mallards were bagged using decoy birds.

Amongst the diving ducks, 92% of goldeneyes were shot in flight hunt-

ing with early morning flight hunting being the predominant method used (84%). Nearly all goldeneyes bagged during early morning flight were obtained using decoy birds, and three quarters were shot from punts. Of eider 18% were shot in flight hunting, and 77% from small, medium-sized and large motor boats.

Amongst the geese, 62% were bagged during early morning flight, 15% during late evening flight and 12% during day flight.

Amongst the waders, 45% of common snipes were bagged in flight hunting and 50% by use of pointers flushing the birds. Amongst the woodcocks, 69% were bagged by use of pointers and 24% by hunting with beaters.

Amongst the gulls, 53% were shot during flight hunting and 44% from small, medium-sized and large motor boats.

For the 29 species included in the wing survey the total bag for the 2001/02 season was calculated based on information from the official bag statistics and the species composition obtained in the wing survey of the same season.

The bag of the group 'Other dabbling ducks' increased by 400 to 129,400 birds in 2001/02. The bag of the specific species differed only little from those of the previous season. The mallard bag decreased by 7% to 591,300 specimens.

Amongst the diving ducks the eider bag decreased from 86,400 in 2000/01 to 77,400 in 2001/02. The bag of the group 'Other diving ducks' decreased by 6,400 to 32,400 in 2001/02 of which the long-tailed duck, common scoter and velvet scoter were responsible for most of the decrease. The bag of merganser increased by 500 individuals to 1,300 birds.

In 2001/02 the total bag of the group 'Geese' was 22,100 specimens, and it was the second highest number ever recorded, but due to the few goose wings received it was not possible to calculate the bag of the specific species included in the group. However, the greylag goose constituted the vast majority (probably about two thirds) of the 'Geese' bag.

The bag of the common snipe decreased by 4,300 to a total of 19,200 specimens, and the bag of Jack snipe was 2,100 birds. The woodcock bag was 38,900 individuals in 2001/02 and thus the second highest ever recorded. Amongst the gulls, herring gull (18,900) was most frequently bagged followed by greater black-backed gull (10,000).

The annual bag of the dabbling duck species, which has been calculated since the late 1960s, showed a stable or increasing trend for all species except for pintail, shoveler and garganey. The bag of the two last mentioned species has diminished by one half or more.

Amongst the diving ducks the annual bag decreased for all species during 1966 - 2000. The decrease has been most pronounced for tufted duck of which the bag has dropped from a number of 30,000-40,000 birds in the late 1960s and early 1970s to less than 4,000 in the latest five seasons. Also for eider, common scoter, velvet scoter, long-tailed duck,

pochard, scaup and goosander the decrease in the bag has been marked. For the goldeneye and red-breasted merganser the decrease has been less pronounced. The decreasing bags of these species seem to some degree to have been caused by changes in both hunting traditions and restrictions on the hunting methods to be used. However, it cannot be ruled out that decreases in the overall populations or changes in the winter distributions for some species may have impacted the bag size. For the eider a significant decrease in the late 1990s in the Danish winter population has been documented.

The annual bag of geese has been increasing steadily since 1972.

The annual bag of snipes has decreased from 70,000-80,000 birds since the late 1960s and early 1970s to 25,000 specimens in the mid-1980s at which level it has stabilised. The common snipe constitutes 90% and the Jack snipe 10% of the total snipe bag. The woodcock bag has been increasing steadily since 1972.

The annual bag of gulls has been decreasing from more than 200,000 birds in the mid-1970s to 30,000 in the beginning of the 21st century. Also the annual coot bag has dropped from more than 100,000 specimens in the 1970s to 15,000-20,000 in the 1990s.

[Tom side]

1 Indledning

Den danske vildtudbyttestatistik giver oplysning om størrelsen af det årlige jagtudbytte af de forskellige vildtarter, og resultaterne for jagtsæsonen 2001/02 er under udarbejdelse (Asferg 2003). Af praktiske årsager er flere af de jagtbare fuglearter samlet i grupper i statistikken, som dermed udelukkende indeholder oplysning om det samlede udbyttes størrelse for disse samlegrupper, og altså ikke for de enkelte arter.

For at tilvejebringe et bedre kendskab til en række af de enkelte fuglearters jagtlige betydning blev indsamling af vinger fra nedlagte vadefugle påbegyndt i 1979. Indsamlingen blev i 1982 udvidet til også at omfatte vinger fra ænder, og i henholdsvis 1983 og 1985 blev gæs samt måger og blichøns inkluderet. Fra 1992 er indsamlingen suppleret med oplysning om, hvilke jagtformer jægerne benytter i forbindelse med nedlæggelse af de fugle, fra hvilke de indsender vinger.

Vingeindsamlingen er baseret på frivillig deltagelse. Gennem omtale i jagtblade, i Skov- og Naturstyrelsens 'Vildtinformation', i dagspressen, i lokalradioer, i nyhedsbreve, via internetadressen:

<http://vinger.dmu.dk>

samt i en årlig rapport, der bringer resultatet af indsamlingen, bliver jægerne gjort bekendt med undersøgelsen og opfordret til at deltage i vingeindsamlingen. De jægere, der ønsker at medvirke, får tilsendt specialkuverter og en vejledning med retningslinier for hvordan vingerne ønskes indsendt.

I jagtsæsonen 2002/03 omfattede vingeindsamlingen 29 jagtbare arter, hvoraf de 28 var knyttet til vådområder og havet; den sidste var skovsneppen.

Blandt de 29 arter har gråand, ederfugl, blichøne og skovsneppe selvstændige rubrikker i den officielle vildtudbyttestatistik, mens de resterende 25 arter er samlet i følgende fem grupper:

Andre svømmeænder:	spidsand, knarand, pibeand, skeand, krikand, atlingand.
Andre dykænder:	sortand, fløjsand, havlit, hvinand, taffeland, bjergand, troldand, stor skallesluger, toppet skallesluger.
Gæs:	grågås, sædgås, kortnæbbet gås, blisgås, canadagås.
Bekkasiner:	dobbeltbekkasin, enkeltbekkasin.
Måger:	sølvmåge, svartbag, sildemåge.

De resultater, der opnås ved vingeindsamlingen, supplerer de oplysninger om jagtudbyttet, som tilvejebringes via vildtudbyttestatistikken. De enkelte arters andele af det totale antal indsendte vinger giver f.eks. oplysninger om arternes jagtlige betydning. De indsendte vinger er vedlagt oplysning om dato og lokalitet for nedlæggelsen, så de tillige

giver viden om, hvornår og hvor i landet fuglene er nedlagt. Ud fra kendetegn på vingerne kan fuglenes køn og alder bestemmes, og disse informationer bruges til dels at belyse sammensætningen i køns- og aldersgrupper af jagtudbyttet af de enkelte arter, dels deres yngleresultat.

Der rettes en varm tak til de jægere, som har bidraget med vinger. Uden deres samarbejde og interesse for undersøgelsen havde projektet ikke kunnet gennemføres. Der rettes også en varm tak til Danmarks Jægerforbund og Korsholm A/S for sponsoratet af 'Vingelotteriet', som de jægere, der sender vinger til Kalø automatisk deltager i.

2 Materiale og metoder

Fra jagtsæsonen 2002/03 blev der i alt indsendt 10.451 vinger (Tabel 1). Det var 751 færre end i den foregående sæson. Der medvirkede i alt 441 jægere, og det var 31 flere end året før. Af de 441 jægere havde henholdsvis 246 og 189 også sendt vinger ind i jagtsæsonerne 2001/02 og 2000/2001. Den geografiske fordeling af de medvirkende jægers bopæl fremgår af Figur 1. Der kom i jagtsæsonen 2002/03 195 nye jægere med i indsamlingen, mens 166 af de jægere der indsendte vinger i jagtsæsonen 2001/02, ophørte med at gøre det i jagtsæsonen 2002/03. Det har medført ændringer i den regionale fordeling af medvirkende jægere. Antallet af deltagende jægere fra Vestjylland fordobledes, og det tilskrives især en speciel opfordring til jægere i Skjern å-området om at deltage i vingeundersøgelsen. Antallet af deltagende jægere fra Møn faldt fra 18 i jagtsæsonen 2001/02 til kun en enkelt i 2002/03. Denne markante nedgang i antal jægere fra Møn tilskrives, at DMU i jagtsæsonen 2001/02 gennemførte en række jagtforsøg med deltagelse af lokale jægere, som var blevet anmodet om at indsende vinger fra de fugle, de nedlagde. Disse jagtforsøg blev ikke videreført i 2002/03-sæsonen.

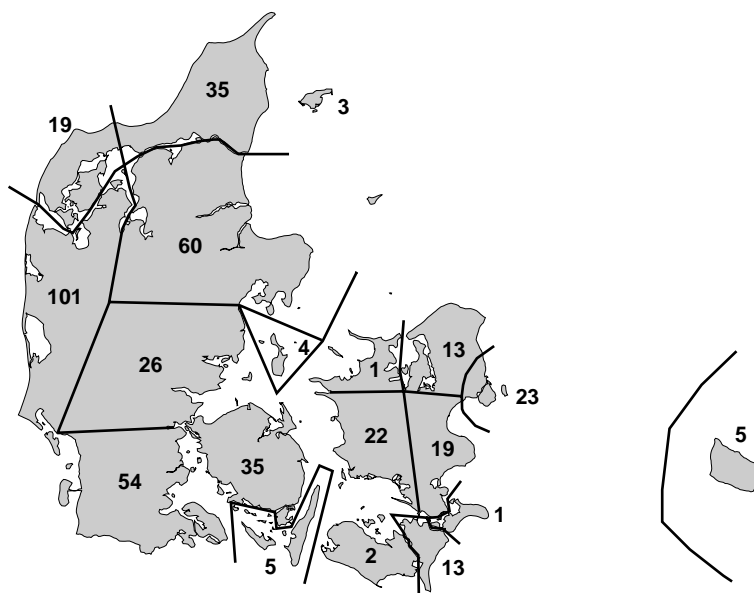
Rapporten omfatter de 29 arter, af hvilke der blev indsamlet vinger i jagtsæsonen 2002/03. Ud for de enkelte arter er der i venstre margen angivet en række nøgletal. De angiver antal inden for følgende kategorier:

N: Antal indsendte vinger - *Number of wings received*

A: Antal gamle hanner - *Number of adult males*

B: Antal gamle hunner - *Number of adult females*

C: Antal unge hanner - *Number of juvenile males*

Figur 1. Bopælsfordeling af de 441 jægere, der i jagtsæsonen 2002/03 sendte vinger ind til vingeundersøgelsen.
Distribution of domiciles of 441 wing-contributors during the 2002/03 hunting season.

Table 1. Antal vinger indsendt fra jagtsæsonerne 2001/02 og 2002/03.
Number of wings received from the 2001/02 and 2002/03 hunting seasons.

Art - Species		Antal vinger - No. of wings	
		2001/2002	2002/2003
<i>Svømmeænder - Dabbling ducks</i>			
Gråand	<i>Anas platyrhynchos</i>	2.445	2.987
Spidsand	<i>Anas acuta</i>	233	143
Knarand	<i>Anas strepera</i>	13	16
Pibeand	<i>Anas penelope</i>	1.414	751
Skeand	<i>Anas clypeata</i>	78	42
Krikand	<i>Anas crecca</i>	2.005	2.094
Atlingand	<i>Anas querquedula</i>	4	3
<i>Svømmeænder i alt</i>			
<i>Total dabbling ducks</i>		6.192	6.036
<i>Dykænder - Diving ducks</i>			
Ederfugl	<i>Somateria mollissima</i>	1.936	1.696
Sortand	<i>Melanitta nigra</i>	70	64
Fløjlsand	<i>Melanitta fusca</i>	48	23
Havlit	<i>Clangula hyemalis</i>	40	101
Hvinand	<i>Bucephala clangula</i>	470	354
Taffeland	<i>Aythya ferina</i>	21	28
Bjergand	<i>Aythya marila</i>	8	7
Troldand	<i>Aythya fuligula</i>	75	67
Stor skallesluger	<i>Mergus merganser</i>	34	42
Toppet skallesluger	<i>Mergus serrator</i>	66	55
<i>Dykænder & skalleslugere i alt</i>			
<i>Total diving ducks & mergansers</i>		2.768	2.437
Blishøne - Coot	<i>Fulica atra</i>	64	199
<i>Gæs - Geese</i>			
Grågås	<i>Anser anser</i>	158	162
Sædgås	<i>Anser fabalis</i>	9	10
Kortnæbbet gås	<i>Anser brachyrhynchus</i>	68	58
Blisgås	<i>Anser albifrons</i>	9	13
Canadagås	<i>Branta canadensis</i>	36	39
<i>Gæs i alt</i>			
<i>Total geese</i>		280	282
<i>Vadefugle - Waders</i>			
Dobbeltbekkasin	<i>Gallinago gallinago</i>	525	421
Enkeltbekkasin	<i>Lymnocyptes minimus</i>	92	60
Skovsneppe	<i>Scolopax rusticola</i>	1.039	825
<i>Vadefugle i alt</i>			
<i>Total waders</i>		1.656	1.306
<i>Måger - Gulls</i>			
Sølvmåge	<i>Larus argentatus</i>	168	136
Svartbag	<i>Larus marinus</i>	72	53
Sildemåge	<i>Larus fuscus</i>	2	2
<i>Måger i alt</i>			
<i>Total gulls</i>		242	191
<i>Alle arter i alt</i>			
<i>Total all species</i>		11.202	10.451

D: Antal unge hunner - *Number of juvenile females*
E: Antal gamle fugle - *Number of adult birds*
F: Antal ungfugle - *Number of juvenile birds*
G: Antal ubestemte - *Number of unaged or unsexed birds*
R: Antal ungfugle pr. gammel hun - *Number of juveniles per adult female*
S: Antal ungfugle pr. gammel fugl - *Number of juveniles per adult bird*

For ænder er årets yngleresultat udtrykt som antal ungfugle pr. gammel hun, da det er muligt på grundlag af vingernes udseende at bestemme både fuglenes køn og alder. For de øvrige arter (blishøne, gæs, vadefugle og måger) er yngleresultatet angivet som antal ungfugle pr. gammel fugl fordi det ud fra vingernes udseende for disse arter udelukkende er muligt at bestemme fuglenes alder.

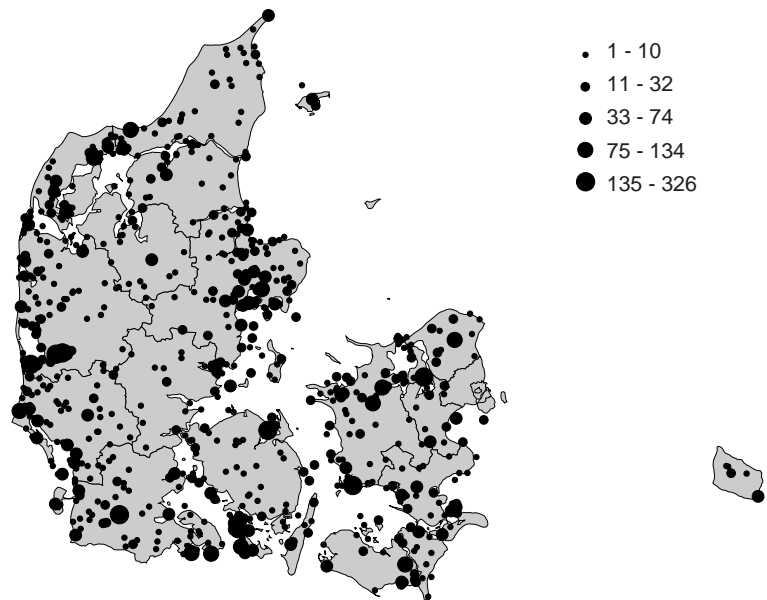
De anførte værdier for antal ungfugle pr. gammel hun/fugl kan ikke anvendes som et direkte udtryk for yngleresultatet, men de kan anvendes som indekstal der kan bruges til at sammenligne yngleresultaterne fra år til år. At yngleresultaterne udtrykkes som indekstal, skyldes at ungfugle generelt er lettere at nedlægge end gamle fugle, og deres andele i jagtudbyttet vil derfor oftest være forholdsvis større, end deres andele rent faktisk har været i bestanden. Yngleresultaterne sammenlignes med tidligere års resultater (Clausager 1987-2000a, 2001, 2002) og beskrives i forhold til disse ved følgende relative betegnelser:

over middel (over gennemsnit):	indekset for yngleresultatet er større end gennemsnitsindekset for de år, hvor der er indsamlet vinger af den respektive art,
middel (gennemsnit):	indekset for yngleresultatet er på niveau med gennemsnitsindekset for de år, hvor der er indsamlet vinger af den respektive art,
under middel (under gennemsnit):	indekset for yngleresultatet er mindre end gennemsnitsindekset for de år, hvor der er indsamlet vinger af den respektive art.

Nogle af de indsendte vinger har ikke været forsynet med nøjagtige oplysninger om, hvor i landet eller hvornår i jagtsæsonen fuglene er nedlagt. Disse vinger indgår derfor ikke i analyser af de geografiske og tidsmæssige fordelinger for de enkelte arter. Det betyder, at det antal, der er angivet i figurteksterne, kan afvige fra det totale antal vinger, der er indsendt af den pågældende art.

For de arter, hvoraf der er indsendt mere end 100 vinger, præsenteres kort, som viser den geografiske fordeling af vingerne. Frem til og med jagtsæsonen 1999/2000 blev vingerne henført til et kvadrat på 25 x 25 km, men fra jagtsæsonen 2000/01 blev det ændret, og de præcise lokaliteter for fuglenes nedlæggelsessteder angives nu (Fig. 2). I nogle tilfælde refererer jægerne med de oplyste lokaliteter på havet til større områder som f.eks. Århus Bugt. I disse tilfælde er lokaliteten placeret i det angivne områdes centrum.

Den tidsmæssige fordeling af de indsendte vinger er præsenteret for de arter, hvoraf der er indkommet mindst 100 vinger. Den tidsmæssige

*Figur 2. Nedlæggelseslokaliteter og antal indsendte vinger fra de enkelte lokaliteter i jagtsæsonen 2002/03.
Shooting sites for birds and number of wings from the specific sites sent in during the hunting season 2002/03.*

fordeling sammenlignes med gennemsnittet af de tidligere års fordeling, og der er for dette gennemsnit tillige beregnet konfidensintervaller på 95%'s niveau. Hvis udbytteandelen for en delperiode således ligger uden for gennemsnitskurvens konfidensinterval, er der 95% sikkerhed for at der forekommer en reel afvigelse fra gennemsnittet. Ligger udbytteandelen derimod inden for gennemsnitskurvens konfidensinterval kan det ikke med sikkerhed afgøres om der forekommer en reel afvigelse fra gennemsnittet.

Som i de foregående jagtsæsoner blev der også i 2002/03 indsamlet oplysninger, om hvilke jagtformer jægerne havde benyttet ved nedlæggelse af de fugle, hvoraf de indsendte vinger. For 9.835 (94%) af de i alt 10.451 vinger som blev sendt ind i 2002/03-jagtsæsonen, var den anvendte jagtform oplyst. Den anvendte jagtform oplyses ved afkrydsning på et skema med alle almindeligt anvendte jagtformer anført. Har en jæger benyttet en jagtform, der ikke er anført på skemaet, anmodes jægeren om at beskrive den i en særlig rubrik.

I vildtudbyttestatistikken er en række af de arter, hvoraf der indsamles vinger, slået sammen i grupper. De årlige jagtudbytter af de enkelte arter fremgår således ikke direkte af statistikken. Ved at kombinere vingeindsamlingens resultater med vildtudbyttestatistikkenes udbyttetotal kan jagtudbytterne af de enkelte arter beregnes. Det er gjort for jagtsæsonen 2001/02 på grundlag af de resultater der blev opnået ved vingeindsamlingen i den samme sæson, og som blev publiceret i sidste års vingerapport (Clausager 2002). At det er gjort for jagtsæsonen 2001/02, og ikke for jagtsæsonen 2002/03, skyldes at tallene for vildtudbyttet i jagtsæsonen 2002/03 først foreligger efter udgivelsen af denne rapport.

Af de 29 arter, hvorfra der indsamles vinger, har gråand, ederfugl, blishøne og skovsneppe deres egen rubrik på spørgeskemaet til vildtudbyttestatistikken, og udbyttet af disse fire arter opgøres direkte på grundlag

af jægerens indberetninger om nedlagt vildt. Jagtudbyttet af hver af de resterende 25 arter i de fem samlegrupper er beregnet ved at sammenholde artsfordelingen blandt de vinger inden for hver gruppe der er indsendt fra de enkelte amter med de respektive amters samlede udbytte af gruppens arter. Beregningerne er baseret på den forudsætning, at der indsendes forholdsvis lige mange vinger af alle de arter, der indgår i de enkelte grupper, og denne forudsætning synes at være opfyldt (Clausager 1994).

[Tom side]

3 Resultater

3.1 Ænder - Ducks

3.1.1 Gråand *Anas platyrhynchos* Mallard

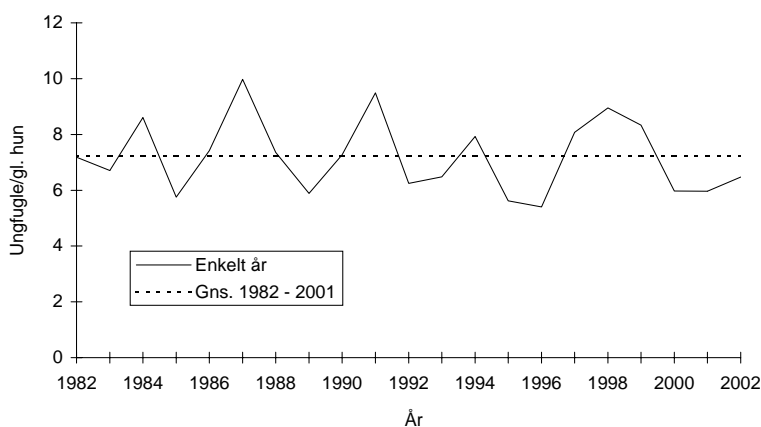
N: 2.987
A: 567
B: 318
C: 1.079
D: 996
E: 1
F: 14
G: 12
R: 6,5

Der blev indsendt i alt 2.987 gråandevinger. Det var 542 flere vinger end i jagtsæsonen 2001/02. Antal ungfugle pr. gammel hun (6,5) viser, at ynglesæsonen i 2002 var under middel, da gennemsnittet for de 20 foregående år var 7,2 ungfugle pr. gammel hun (Fig. 3).

Den geografiske fordeling af de indsendte vinger (Fig. 4) viser, at vingerne indkom fra hele landet, men der kom få vinger fra Midt- og Vestsjælland, store dele af Lolland, Falster, Fyn, det centrale Midtjylland, Himmerland og Vendsyssel. At der fra en række områder indsendes få vinger af gråender, kan skyldes, at der i disse områder udsættes gråender, og at jægerne igennem bl.a. opråb i jagtblade og Vildtinformation er gjort opmærksomme på, at vinger af udsatte gråender ikke er interessante i forbindelse med vingeindsamlingen.

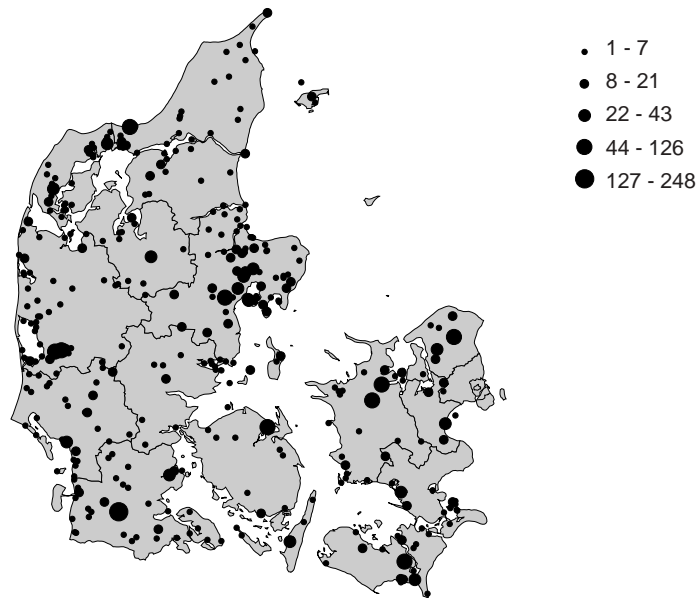
Den tidsmæssige fordeling af de indsendte vinger viser, at der var væsentlig færre vinger fra den første måned af jagtsæsonen set i forhold til gennemsnittet af de foregående 20 sæsoner, mens antallet af indsendte vinger fra oktober og december var over dette gennemsnit (Fig. 5). De fleste vinger stammede fra gråender nedlagt i sidste halvdel af oktober (16%) og sidste halvdel af december (15%). Fra første halvdel af januar, hvor gråand udelukkende må jages på fiskeriterritoriet, stammede 1,3% af vingerne.

Jagtudbyttets køns- og aldersmæssige sammensætning viser, at andelen af gamle hanner var omkring 20%, bortset fra i første halvdel af

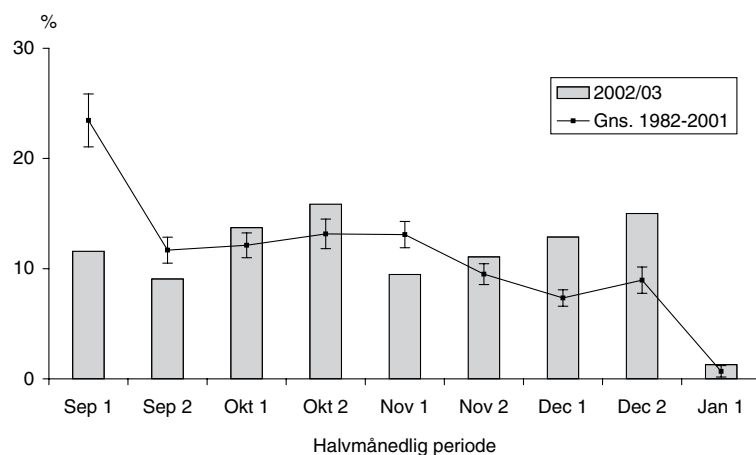
Figur 3. Antal ungfugle pr. gammel hun for gråand år for år og som gennemsnit for perioden 1982-2001.

Number of juveniles per adult female in mallard year by year and as a mean of the period 1982-2001.

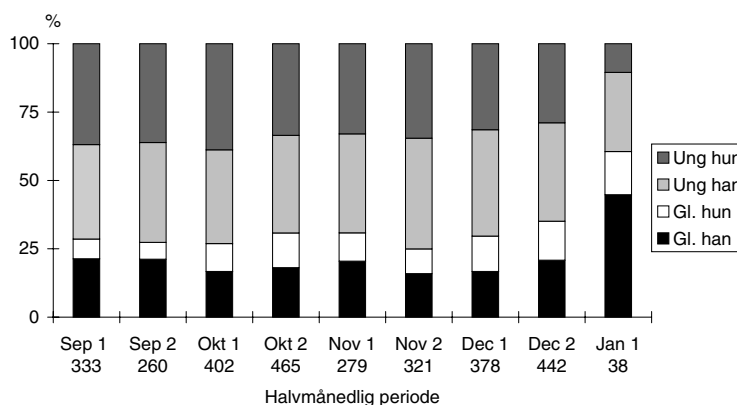
*Figur 4. Geografisk fordeling af 2.980 indsendte vinger fra gråænder, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2002/03.
Geographical distribution of 2,980 wings from mallards bagged during the 2002/03 hunting season.*

januar, hvor den var 45%. Andelen af gamle hunner steg gradvist fra 6-7% i september til 13-15% i december og første halvdel af januar. Ungfuglernes andel faldt fra godt 70% i september til 65% i sidste halvdel af december og 40% i januar (Fig. 6).

Figur 5. Tidsmæssig fordeling af 2.941 vinger fra gråænder, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2002/03, og den gennemsnitlige tidsmæssige fordeling for perioden 1982-2001 med angivelse af 95% konfidensintervaller.

Temporal distribution of 2,941 wings from mallards bagged during the 2002/03 hunting season and the mean temporal distribution of the period 1982-2001 with 95% confidence intervals indicated.

Figur 6. Køns- og alderssammensætning af jagtudbyttet af gråand gennem jagtsæsonen 2002/03. Tallene under søjlerne angiver antallet af indsendte vinger fra de respektive halvmånedlige perioder.

Sex and age composition of the mallard bag during the 2002/03 hunting season. The figures below the columns indicate the number of wings included for each fortnightly period.

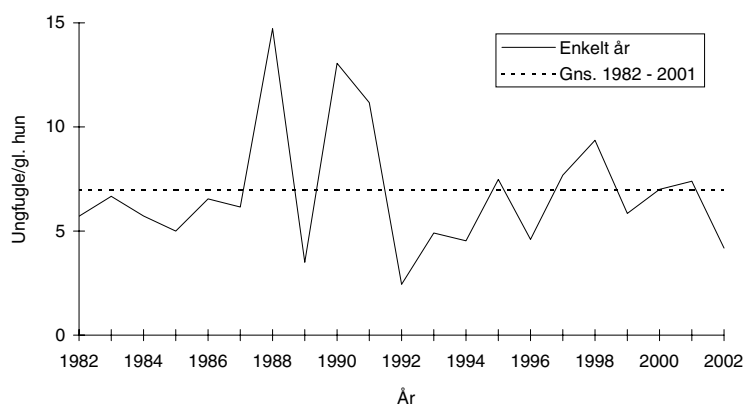
3.1.2 Spidsand *Anas acuta* Pintail

N: 143
A: 29
B: 22
C: 45
D: 47
R: 4,2

Antallet af indsendte spidsandevinger faldt i forhold til jagtsæsonen 2001/02 med 90 til i alt 143. Antal ungfugle pr. gammel hun (4,2) viser, at ynglesæsonen i 2002 var markant under gennemsnittet (7,0) for de foregående 20 år (Fig. 7).

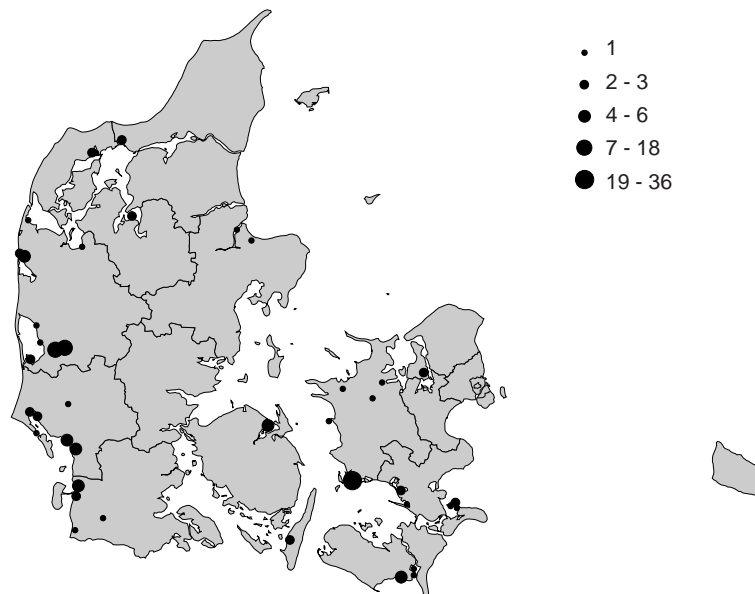
De indsendte spidsandevinger kom hovedsageligt fra kystnære egne i det sydvestlige Sjælland, Vadehavsområdet samt Skjern å-området (Fig. 8).

Den tidsmæssige fordeling af de indsendte vinger viser, at spidsænderne ankom sent til Danmark i 2002. Udbytteandelene i september og første

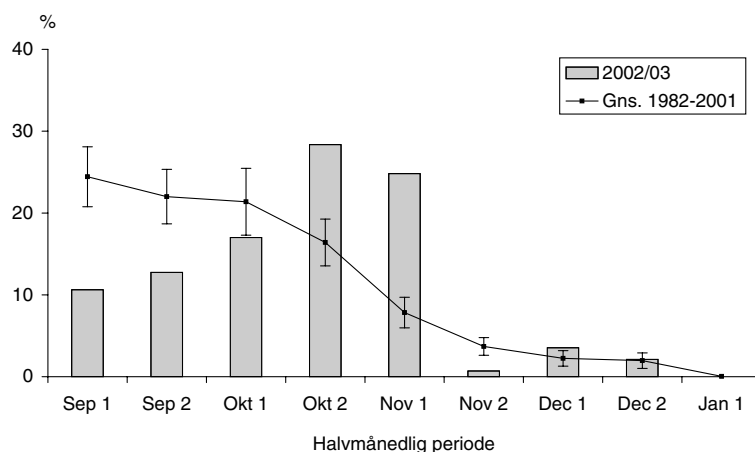
Figur 7. Antal ungfugle pr. gammel hun for spidsand år for år og som gennemsnit for perioden 1982-2001.

Number of juveniles per adult female in pintail year by year and as a mean of the period 1982-2001.

*Figur 8. Geografisk fordeling af 143 indsendte vinger fra spidsænder, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2002/03.
Geographical distribution of 143 wings from pintails bagged during the 2002/03 hunting season.*

halvdel af oktober var således ca. halvt så store som gennemsnittet af de foregående 20 år. Til gengæld var udbytteandelene i sidste halvdel af oktober og første halvdel af november dobbelt så store som gennemsnittet (Fig. 9). Der indkom ikke vinger fra spidsænder nedlagt i første halvdel af januar. Gamle hanner udgjorde 19% af udbyttet, gamle hunner 16% og ungfugle 65%.

Figur 9. Tidsmæssig fordeling af 141 vinger fra spidsænder, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2002/03, og den gennemsnitlige tidsmæssige fordeling for perioden 1982-2001 med angivelse af 95% konfidensintervaller.

Temporal distribution of 141 wings from pintails bagged during the 2002/03 hunting season and the mean temporal distribution of the period 1982-2001 with 95% confidence intervals indicated.

3.1.3 Knarand *Anas strepera* Gadwall

N: 16
A: 3
B: 1
C: 6
D: 6

Der blev fra jagtsæsonen 2002/03 indsendt 16 vinger af knarand; fire vinger stammede fra Sjælland, fem fra Lolland-Falster, to fra Fyn og fem fra Jylland. Af de 16 knarandevinger var 12 fra fugle nedlagt i september og fire fra fugle nedlagt i oktober.

3.1.4 Pibeand *Anas penelope* Wigeon

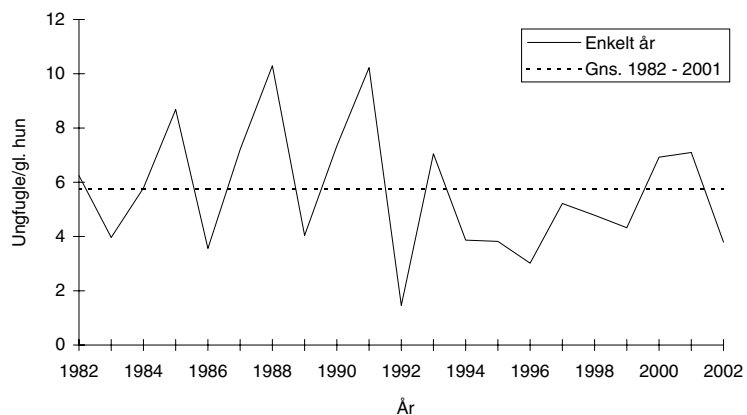
N: 751
A: 159
B: 124
C: 229
D: 239
R: 3,8

Antallet af indsendte pibeandevinger faldt i forhold til jagtsæsonen 2001/02 med 663 til i alt 751. Antal ungfugle pr. gammel hun (3,8) viser, at ynglesæsonen i 2002 var markant under gennemsnittet (5,7) for de foregående 20 år (Fig. 10). I de seneste 10 år har yngleresultatet kun tre gange været over gennemsnittet.

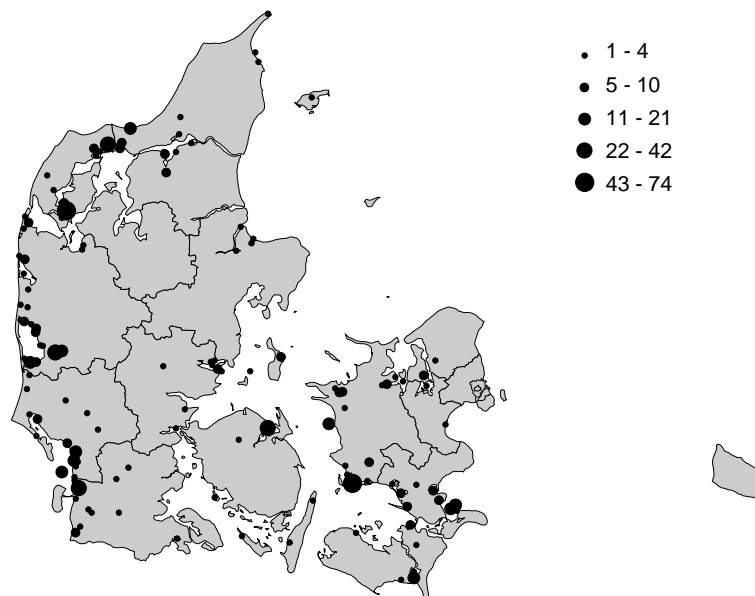
Den geografiske fordeling af de indsendte vinger (Fig. 11) viser, at pibeænderne næsten udelukkende blev nedlagt i kystnære egne, men enkelte vinger var fra fugle, der var nedlagt i søer inde i landet. De fleste af de indsendte vinger stammede fra fugle, der var nedlagt på lokaliteter omkring den vestlige halvdel af Limfjorden, de vestjyske fjorde, Vadehavet, Odense Fjord, det sydvestlige Sjælland og Møn.

Den tidsmæssige fordeling af indsendte pibeandevinger viser, at pibeænderne i efteråret 2002 kom senere til Danmark end sædvanligt. Andelen af vinger fra september var således cirka det halve af gennemsnittet af de foregående 20 år, mens andelen fra sidste halvdel af oktober, første halvdel af november og første halvdel af december var større (Fig. 12). Der indkom to vinger fra pibeænder skudt i januar.

Den køns- og aldersmæssige fordeling af jagtudbyttet (Fig. 13) viser, at andelen af gamle hanner var størst i begyndelsen af jagtsæsonen (43%)

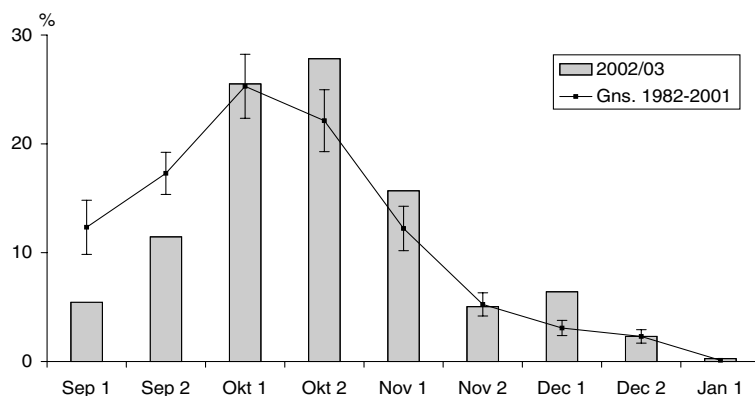

Figur 10. Antal ungfugle pr. gammel hun for pibeand år for år og som gennemsnit for perioden 1982-2001.
Number of juveniles per adult female in wigeon year by year and as a mean of the period 1982-2001.

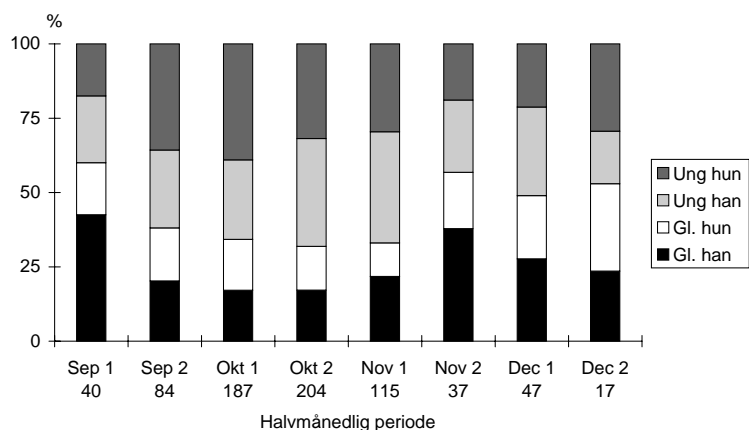

*Figur 11. Geografisk fordeling af 743 indsendte vinger fra pibeænder der blev nedlagt i jagtsæsonen 2002/03.
Geographical distribution of 743 wings from wigeons bagged during the 2002/03 hunting season.*

og efter midten af november (25-38%). Andelen af gamle hunner var faldende fra 18% i begyndelsen af september til 11% i første halvdel af november, hvorefter den igen gradvist steg til 29% i sidste halvdel af december. Ungfugleandelen var mindst i begyndelsen af september (40%) og størst i oktober (67%).

*Figur 12. Tidsmæssig fordeling af 733 vinger fra pibeænder, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2002/03 og den gennemsnitlige tidsmæssige fordeling for perioden 1982-2001 med angivelse af 95% konfidensintervaller.
Temporal distribution of 733 wings from wigeons bagged during the 2002/03 hunting season and the mean temporal distribution of the period 1982-2001 with 95% confidence intervals indicated.*

Figur 13. Køns- og alderssammensætning af jagtudbyttet af pibeand gennem jagtsæsonen 2002/03. Tallene under søjlerne angiver antallet af indsendte vinger fra de respektive halvmånedlige perioder.

Sex and age composition of the widgeon bag during the 2002/03 hunting season. The figures below the columns indicate the number of wings included for each fortnightly period.

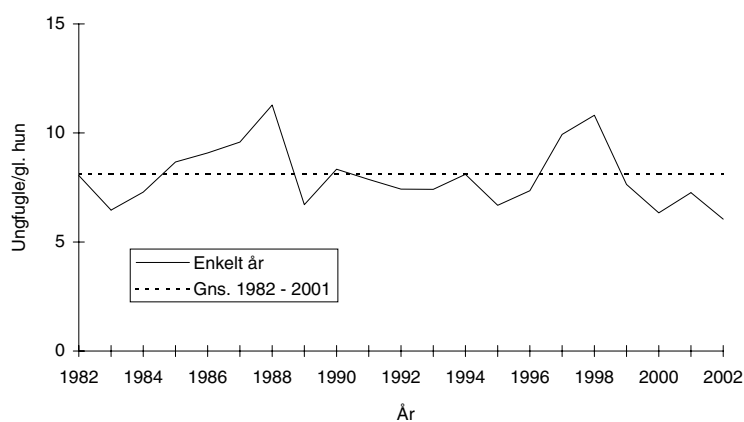
3.1.5 Skeand *Anas clypeata* Shoveler

N: 42
A: 2
B: 4
C: 16
D: 20

Fra jagtsæsonen 2002/03 blev der i alt indsendt 42 vinger af skeand. Det var 36 færre end i den foregående sæson. På grund af det beskedne antal indsendte vinger kan yngleresultatet ikke vurderes.

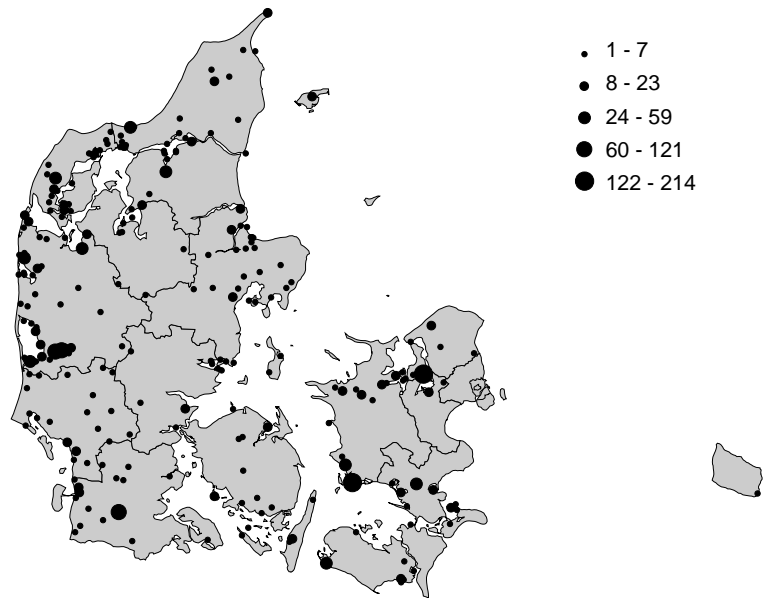
De indsendte vinger kom især fra Møn, det sydlige og nordvestlige Sjælland samt Odense og Ringkøbing Fjord.

Den tidsmæssige fordeling viser, at andelen af vinger fra september var halvt så stor som gennemsnittet af de 20 foregående jagtsæsoner, mens andelen fra oktober og november var mere end dobbelt så store. Den senest nedlagte skeand, hvoraf der blev indsendt en vinge, var skudt den 29. december.

Figur 14. Antal ungfugle pr. gammel hun for krikand år for år og som gennemsnit for perioden 1982-2001.

Number of juveniles per adult female in teal year by year and as a mean of the period 1982-2001.

Figur 15. Geografisk fordeling af 2.084 indsendte vinger fra krikænder, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2002/03.
Geographical distribution of 2,084 wings from teals bagged during the 2002/03 hunting season.

3.1.6 Krikand *Anas crecca* Teal

N: 2.094

A: 280

B: 258

C: 782

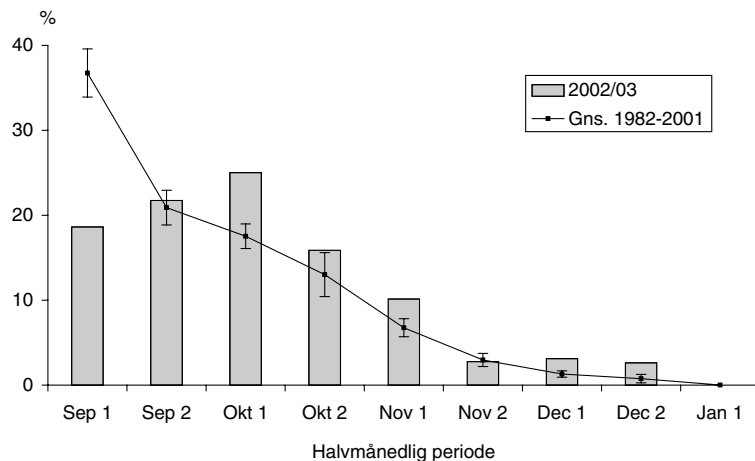
D: 760

G: 14

R: 6,0

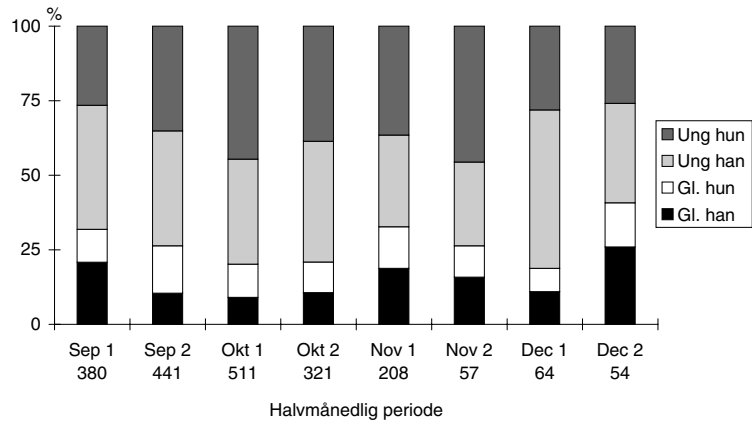
Der indkom i alt 2.094 krikandevinger fra jagtsæsonen 2002/03. Det var 89 flere end i den foregående jagtsæson. Yngleresultatet i 2002 (6,0 ungfugle pr. gammel hun) var det dårligste i de 21 år vingeundersøgelserne har været udført (Fig. 14).

De fleste vinger stammede fra fugle der var nedlagt i Limfjordsegnene, de vestjyske fjorde, Vadehavsegnene, Sønderjylland, Roskilde Fjord

Figur 16. Tidsmæssig fordeling af 2.050 vinger fra krikænder, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2002/03, og den gennemsnitlige tidsmæssige fordeling for perioden 1982-2001 med angivelse af 95% konfidensintervaller.

Temporal distribution of 2,050 wings from teals bagged during the 2002/03 hunting season and the mean temporal distribution of the period 1982-2001 with 95% confidence intervals indicated.

Figur 17. Køns- og alderssammensætning af jagtudbyttet af krikand gennem jagtsæsonen 2002/03. Tallene under søjlerne angiver antallet af indsendte vinger fra de respektive halvmånedlige perioder.

Sex and age composition of the teal bag during the 2002/03 hunting season. The figures below the columns indicate the number of wings included for each fortnightly period.

området, Holbæk – Kalundborg området og det sydlige og sydvestlige Sjælland (Fig. 15). Der blev indsendt relativt få krikandevinger fra Fyn, Lolland-Falster, Midtsjælland, store dele af Midt- og Østjylland samt Vendsyssel.

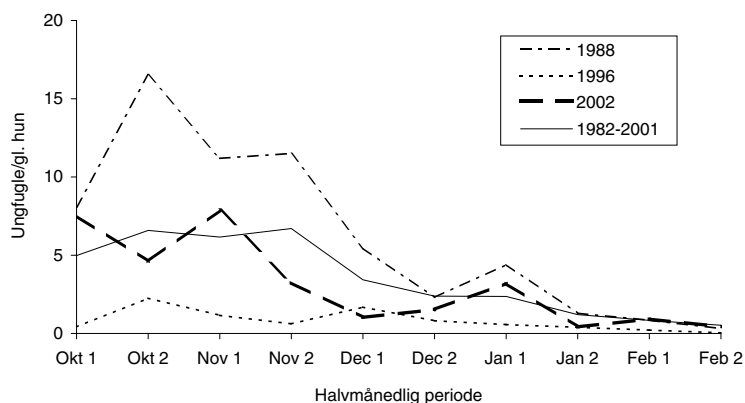
Den tidsmæssige fordeling viser, at krikænderne i efteråret 2002 kom senere til Danmark end sædvanligt. Andelen af vinger fra første halvdel af september var det halve af gennemsnittet for de foregående 20 år, mens andelen for oktober og første halvdel af november var større end gennemsnittet (Fig. 16). En del krikænder blev i landet i længere tid end sædvanligt, og andelen af indsendte vinger fra fugle nedlagt i hele december var større end gennemsnittet for de foregående 20 år. Fra januar indkom der én krikandevinge, der stammede fra en fugl nedlagt den 12.

Andelen af gamle hanner var størst i første halvdel af september (21%) og sidste halvdel af december (26%), og mindst (9-10%) i oktober (Fig. 17). De halvmånedlige andele af gamle hunner varierede fra 8 til 16%, mens ungfuglene udgjorde 59-81% af delperiodernes udbytte.

3.1.7 Atlingand *Anas querquedula* Garganey

N: 3
B: 1
C: 1
D: 1

Der indkom tre vinger af atlingand, én fra en gammel hun, én fra en ung han og én fra en ung hun. De tre fugle var nedlagt på Agersø i Storebælt og på Agerø ved Mors. Alle tre blev nedlagt i den første uge af september.

Figur 18. Tidsmæssig fordeling af antal unge ederfugle pr. gammel hun i jagtudbyttet.

1988: højeste registrerede indeks.

1996: laveste registrerede indeks.

2002: indeks for jagtsæsonen 2002/03.

1982-2001: Gennemsnitsindeks for jagtsæsonerne 1982/83-2001/02.

Temporal distribution of the number of juvenile eiders per adult female in the bag.

1988: highest recorded index.

1996: lowest recorded index.

2002: index of the 2002/03 hunting season.

1982-2001: mean index of the hunting seasons 1982/83-2001/02.

3.1.8 Ederfugl *Somateria mollissima* Eider

N: 1.696

A: 748

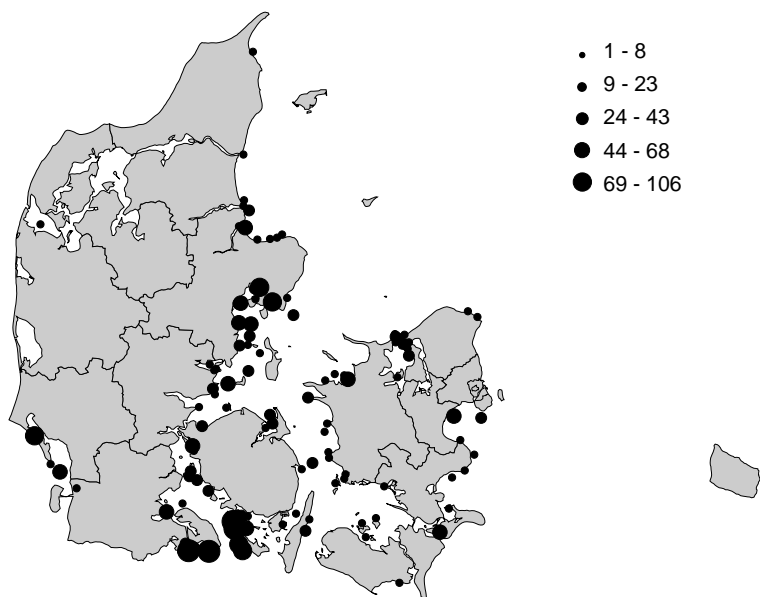
B: 273

C: 413

D: 262

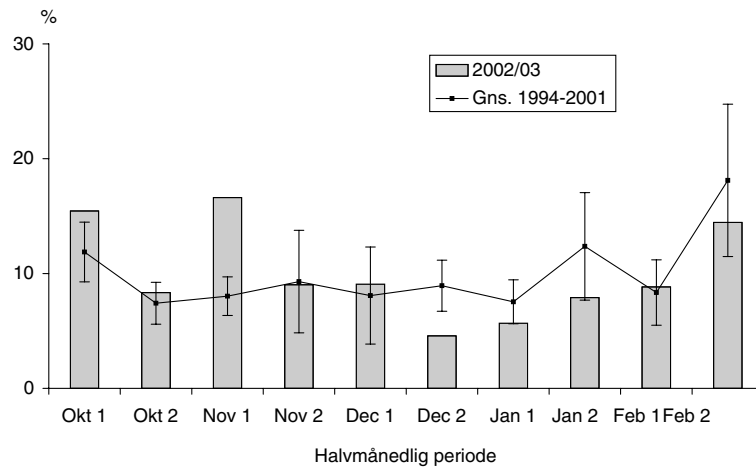
R: 2,5

Antallet af indsendte ederfuglevinger faldt i forhold til jagtsæsonen 2001/02 med 240 vinger til i alt 1.696. Aldersfordelingen af ederfuglevingerne viser, at ynglesæsonen for ederfugl i 2002 var omkring middel i forhold til gennemsnittet for de foregående 20 år (Fig. 18).

Figur 19. Geografisk fordeling af 1.696 indsendte vinger fra ederfugle, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2002/03.

Geographical distribution of 1,696 wings from eiders bagged during the 2002/03 hunting season.

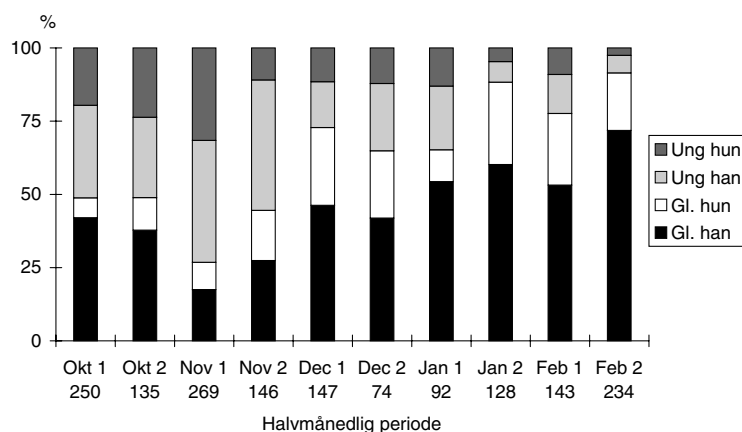

Figur 20. Tidsmæssig fordeling af 1.618 vinger fra ederfugle der blev nedlagt i jagtsæsonen 2002/03 og den gennemsnitlige tidsmæssige fordeling for perioden 1994-2001 med angivelse af 95% konfidensintervaller.

Temporal distribution of 1,618 wings from eiders bagged during the 2002/03 hunting season and the mean temporal distribution of the period 1994-2001 with 95% confidence intervals indicated.

Den geografiske fordeling af de indsendte vinger (Fig. 19) viser, at ederfuglene især blev nedlagt i det Sydfynske Øhav og den vestligste del af Østersøen, omkring Fyn og Sjælland, i Århus Bugt, langs Djurslands kyster og i Vadehavet. Der blev ikke indsendt vinger af ederfugle nedlagt omkring Bornholm.

Den tidsmæssige fordeling af de indsendte vinger viser, at der blev indsendt relativt flere vinger af ederfugle nedlagt i de første 2½ måned af jagtsæsonen og færre i de sidste 2½ måned end gennemsnittet for de tilsvarende perioder i de foregående 20 år (Fig. 20). Disse afvigelser fra gennemsnittet må for en stor del tilskrives vejrforholdene i jagtsæsonen.

Figur 21. Køns- og alderssammensætning af jagtudbyttet af ederfugl gennem jagtsæsonen 2002/03. Tallene under søjlerne angiver antallet af indsendte vinger fra de respektive halvmånedlige perioder.

Sex and age composition of the eider bag during the 2002/03 hunting season. The figures below the columns indicate the number of wings included for each fortnightly period.

Af jagtudbyttets køns- og aldersmæssige fordeling (Fig. 21) fremgår det, at andelen af gamle hanner faldt indtil midt i november, hvorefter den begyndte at stige, og den udgjorde 72% i sidste halvdel af februar. Andelen af gamle hunner steg fra ca. 10% i begyndelsen af jagtsæsonen til 20-25% i februar. Ungfuglenes andel af udbyttet steg fra 50% i oktober til 73% i første halvdel af november for så atter at falde gennem resten af sæsonen til 9% i sidste halvdel af februar.

3.1.9 Sortand *Melanitta nigra* Common scoter

N: 64
A: 43
B: 12
C: 5
D: 4

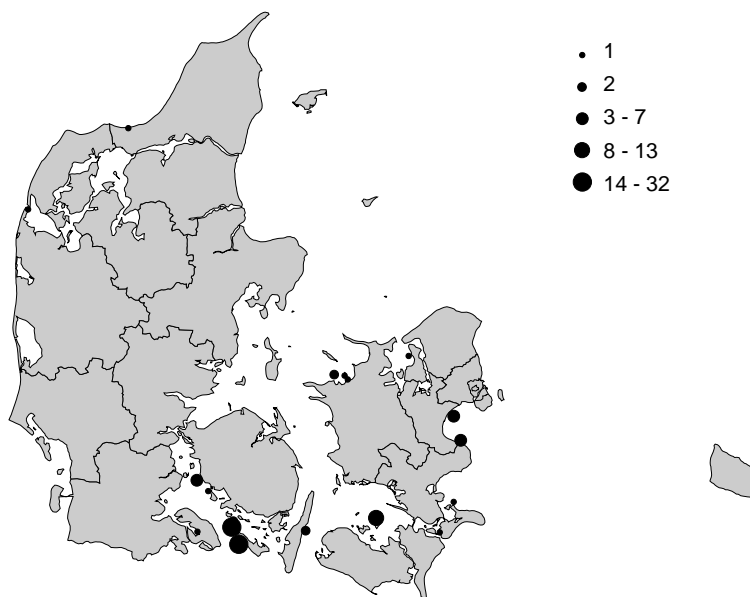
Der indkom 64 sortandevinger fra jagtsæsonen 2002/03. Det var seks færre end i den foregående sæson. På grund af det beskedne antal indsendte vinger kan yngleresultatet ikke vurderes.

Hovedparten af de indsendte vinger stammede fra sortænder nedlagt i de dele af Kattegat der støder op til Djursland. De fleste blev nedlagt i oktober (36%). Gamle hanner udgjorde 67% af jagtsæsonens udbytte, gamle hunner 19% og ungfugle 14%.

3.1.10 Fløjlsand *Melanitta fusca* Velvet scoter

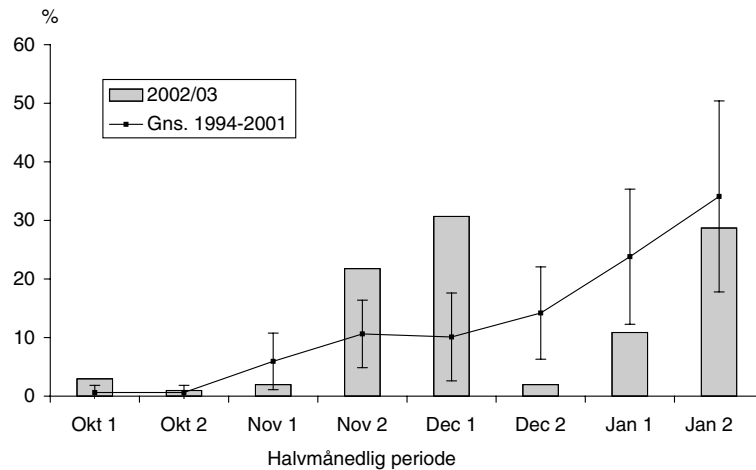
N: 23
A: 14
B: 5
D: 4

Fra jagtsæsonen 2002/03 indsendtes 23 vinger af fløjlsand. Det var halvt så mange som i den foregående jagtsæson. Hovedparten af vingerne stammede fra fugle, der var nedlagt i Kattegat ud for Randers og Mariager Fjords udmundinger samt i Sejerø Bugt. Over halvdelen blev nedlagt i november, mens resten fordelte sig ligeligt på de øvrige tre måneder af jagtsæsonen. Gamle hanner udgjorde 61%, gamle hunner 22% og ungfugle 17%.

Figur 22. Geografisk fordeling af 101 indsendte vinger fra havlitter, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2002/03.

Geographical distribution of 101 wings from long-tailed ducks bagged during the 2002/03 hunting season.

Figur 23. Tidsmæssig fordeling af 100 vinger fra havlitter der blev nedlagt i jagtsæsonen 2002/03 og den gennemsnitlige tidsmæssige fordeling for perioden 1994-2001 med angivelse af 95% konfidensintervaller.

Temporal distribution of 100 wings from long-tailed ducks bagged during the 2002/03 hunting season and the mean temporal distribution of the period 1994-2001 with 95% confidence intervals indicated.

3.1.11 Havlit *Clangula hyemalis* Long-tailed duck

N: 101
A: 62
B: 27
C: 3
D: 8
G: 1
R: 0,4

Fra jagtsæsonen 2002/03 indsendtes i alt 101 havlitvinger. Det var mere end en fordobling i forhold til den foregående sæson. Antallet af ungfugle pr. gammel hun (0,4) antyder, at ynglesæsonen i 2002 var under middel, da gennemsnittet for de foregående 20 år var 0,9. Indekset må tages med forbehold, da det er baseret på et begrænset antal vinger.

Den geografiske fordeling viser, at næsten alle vinger stammede fra fugle, der var nedlagt i de syddanske farvande og farvandene omkring Sjælland (Fig. 22).

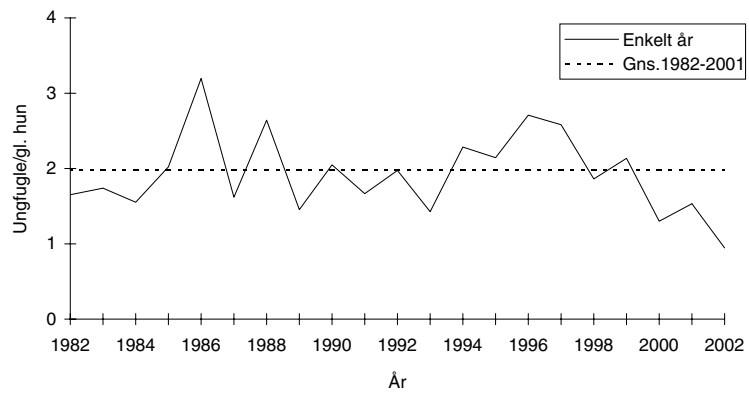
Havlitten ankommer sent til de danske farvande. Det er grunden til, at udbytteandelen i oktober og første halvdel af november var lille (Fig. 23). Variationen i udbytteandelene gennem resten af jagtsæsonen tilskrives hovedsageligt de aktuelle vejrforhold og det forholdsvis begrænsede antal vinger, der blev indsendt. Gamle hanner udgjorde 62%, gamle hunner 27% og ungfugle 11% af jagtudbyttet.

3.1.12 Hvinand *Bucephala clangula* Goldeneye

N: 354
A: 103
B: 129
C: 52
D: 70
R: 0,9

Antallet af indsendte hvinandevinger fra jagtsæsonen 2002/03 faldt med 116 i forhold til den foregående jagtsæson. Antallet af ungfugle pr. gammel hun (0,9) viser, at ynglesæsonen i 2002 var under middel, da gennemsnittet for de foregående 20 år var 2,0 (Fig. 24). Yngleresultatet i 2002 var det dårligste i vingeindsamlingens 21-årige historie.

Den geografiske fordeling af de indsendte vinger (Fig. 25) viser, at de fleste hvinænder blev nedlagt i de centrale og vestlige dele af Limfjorden, i de øst- og vestjyske fjorde og i Odense Fjord. Der indkom meget

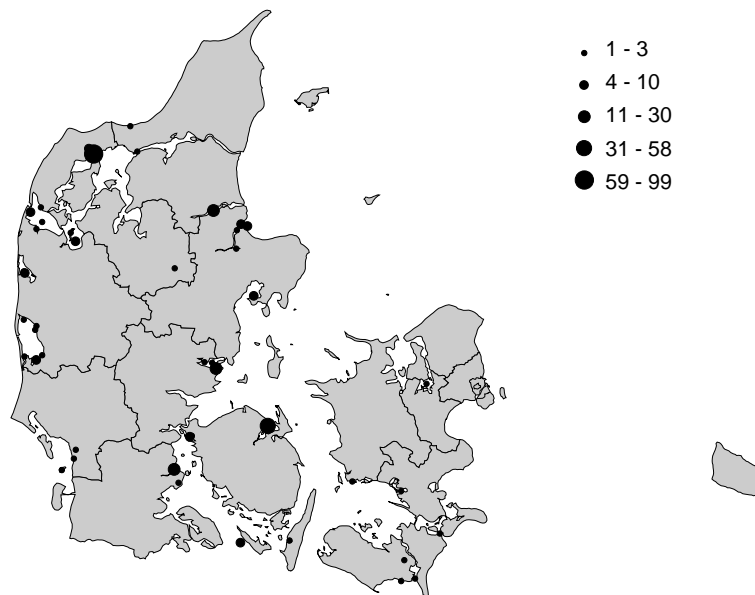

Figur 24. Antal ungfugle pr. gammel hun for hvinand år for år og som gennemsnit for perioden 1982-2001.
Number of juveniles per adult female in goldeneye year by year and as a mean of the period 1982-2001.

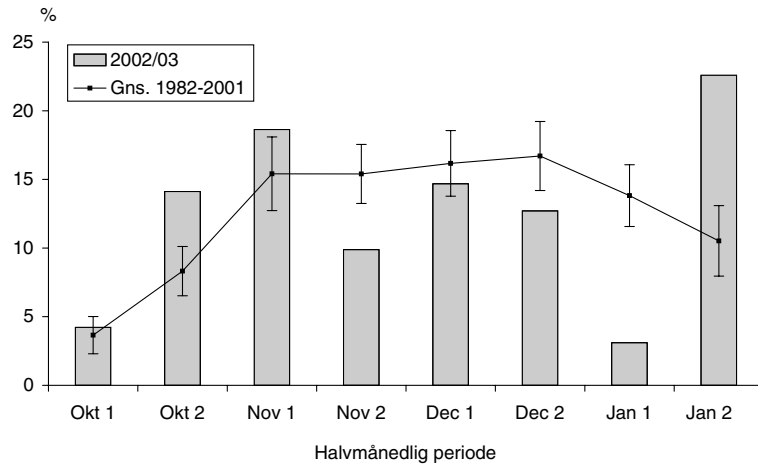
få vinger fra Sjælland, Møn og Lolland-Falster, og slet ingen fra Bornholm.

Den tidsmæssige fordeling af de indsendte vinger viser at, hvinænderne ankom tidligere end sædvanligt til Danmark. Udbytteandelene i sidste halvdel af oktober og første halvdel af november var således højere end gennemsnittet for de foregående 20 år (Fig. 26). I de følgende to måneder var udbytteandelene væsentligt lavere end gennemsnittet, mens andelen i sidste halvdel af januar var mere end dobbelt så stor som gennemsnittet.

Af jagtudbyttets køns- og aldersmæssige sammensætning (Fig. 27) fremgår det, at andelen af gamle hanner var jævnt stigende fra 6% i oktober til 43% i januar. Omvendt faldt andelen af gamle hunner jævnt fra 55%

Figur 25. Geografisk fordeling af 354 indsendte vinger fra hvinænder, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2002/03.
Geographical distribution of 354 wings from goldeneyes bagged during the 2002/03 hunting season.

Figur 26. Tidsmæssig fordeling af 354 vinger fra hvinænder, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2002/03 og den gennemsnitlige tidsmæssige fordeling for perioden 1982-2001 med angivelse af 95% konfidensintervaller.

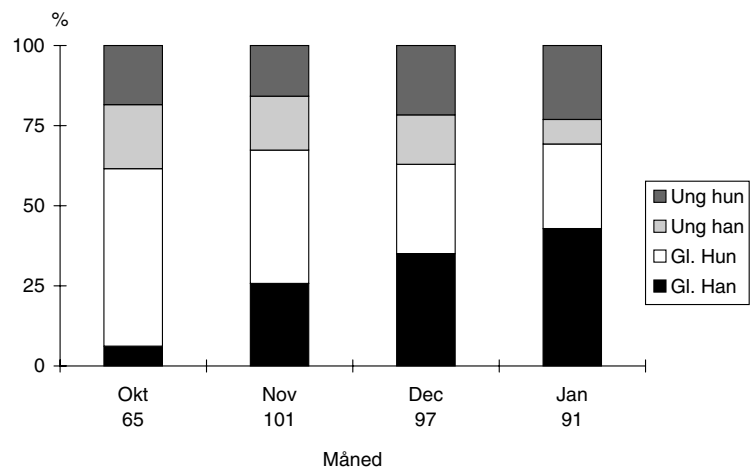
Temporal distribution of 354 wings from goldeneyes bagged during the 2002/03 hunting season and the mean temporal distribution of the period 1982-2001 with 95% confidence intervals indicated.

i oktober til 26% i januar. Ungfugleandelen var svagt faldende fra 38% i oktober til 30% i januar.

3.1.13 Taffeland *Aythya ferina* Pochard

N: 28
A: 7
B: 3
C: 7
D: 11

Fra jagtsæsonen 2002/03 indkom 28 vinger af taffeland. Det var syv mere end i den foregående jagtsæson. Det lille antal vinger antyder, at taffeland i jagtlig henseende spiller en underordnet rolle. De 28 vinger stammede fra fugle, der var nedlagt spredt i landet, men de fleste kom

Figur 27. Køns- og alderssammensætning af jagtudbyttet af hvinænder gennem jagtsæsonen 2002/03. Tallene under søjlerne angiver antallet af indsendte vinger fra de respektive månedlige perioder.

Sex and age composition of the goldeneye bag during the 2002/03 hunting season. The figures below the columns indicate the number of wings included for each monthly period.

fra Ringkøbing Fjord og Lolland-Falster og var nedlagt i begyndelsen af jagtsæsonen.

3.1.14 Bjergand *Aythya marila* Scaup

N:	7	Fra jagtsæsonen 2002/03 blev syv vinger af bjergand indsendt. Det lille antal vinger antyder at bjergand i jagtlig henseende spiller en underordnet rolle. Af de syv vinger kom én fra Sjælland og seks fra Jylland. Vingerne stammede fra fugle, der var nedlagt i perioden november-januar.
B:	2	
C:	4	
D:	1	

3.1.15 Troldand *Aythya fuligula* Tufted duck

N:	67	Fra jagtsæsonen 2002/03 indsendtes 67 troldandevinger. Det var otte færre end året før. Det lille antal vinger antyder, at troldand i jagtlig henseende efterhånden spiller en underordnet rolle.
A:	22	De 67 troldandevinger indkom spredt fra hele landet med flest fra de vestlige Limfjordsegne, de vestjyske fjorde, Sjælland og Lolland-Falster. Den tidsmæssige fordeling af vingerne viser, at troldænderne blev nedlagt jævnt fordelt gennem jagtsæsonen, men at lidt flere blev nedlagt i januar end i de øvrige måneder.
B:	16	
C:	12	
D:	17	

3.1.16 Stor skallesluger *Mergus merganser* Goosander

N:	42	Der blev i alt indsendt 42 vinger af stor skallesluger i jagtsæsonen 2002/03. Det var otte flere end i den foregående jagtsæson. De 38 af vingerne stammede fra fugle, der var nedlagt i Jylland, og hovedparten kom fra de vestjyske fjorde og den vestligste del af Limfjorden. De sidste fire vinger var fra Roskilde Fjord området. Af de 42 fugle blev syv nedlagt i november, 14 i december og 21 i januar.
A:	24	
B:	2	
C:	6	
D:	9	
G:	1	

Stor skallesluger har i jagtlig henseende altid spillet en underordnet rolle. Arten har siden 1986 været særfredet i de tre syddanske amter (Storstrøm, Fyn og Sønderjylland) og i de dele af fiskeriterritoriet der ligger syd for breddegraden 55°40'N. Særfredningen er gennemført af hensyn til den lille danske ynglebestand.

3.1.17 Toppet skallesluger *Mergus serrator* Red-breasted merganser

N:	55	Fra jagtsæsonen 2002/03 blev i alt indsendt 55 vinger af toppet skallesluger. Det var 11 færre end i den foregående jagtsæson. Arten har på grund af forvekslingsmulighed med stor skallesluger været særfredet siden 1990 i Storstrøms, Fyns og Sønderjyllands Amter og i dele af fiskeriterritoriet for at tilgodese den lille danske ynglebestand af stor skallesluger.
A:	19	
B:	7	
C:	11	
D:	18	

På grund af det begrænsede antal indsendte vinger er det ikke muligt at vurdere artens yngleresultat i 2002.

Den geografiske fordeling af de indsendte vinger viser, at 53 af vingerne stammede fra fugle, der var nedlagt i Jylland med flest fra Limfjordsområdet. De sidste to vinger var fra fugle nedlagt i Odense Fjord og Sejerø Bugt.

Vingerne fordelte sig tidsmæssigt med 38% fra oktober, 42% fra november, 7% fra december og 13% fra januar. Gamle hanner udgjorde 35%, gamle hunner 13% og ungfugle 52% af udbyttet.

3.2 Blishøne *Fulica atra* - Coot

N: 199

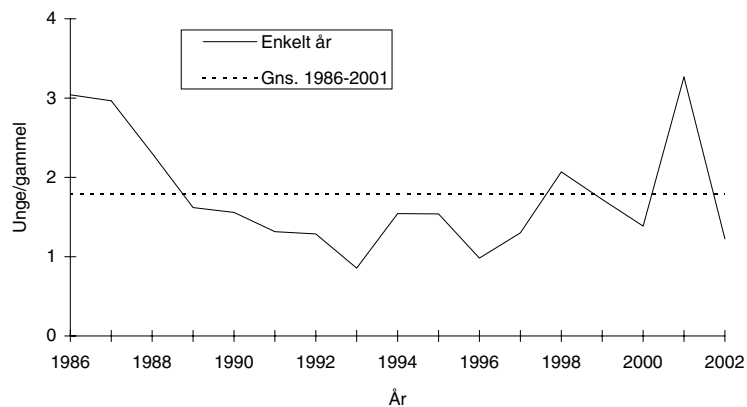
E: 89

F: 110

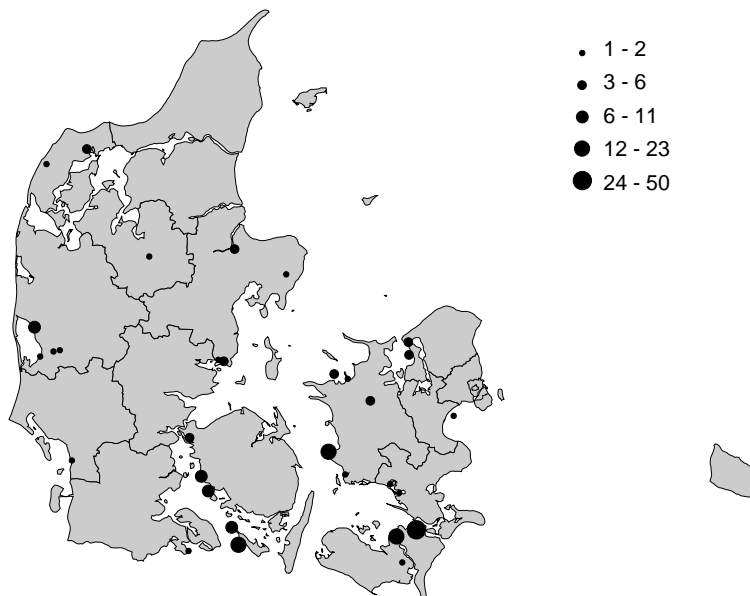
Antallet af indsendte vinger af blishøne fra jagtsæsonen 2002/03 mere end tredobledes i forhold til den foregående sæson. Aldersfordelingen blandt de indsendte vinger var 1,2 ungfugle pr. gammel fugl. Det antyder, at ynglesæsonen i 2002 var under middel, da gennemsnittet for de foregående 15 år var 1,8 (Fig. 28).

De indsendte vinger kom overvejende fra farvande syd for Fyn, nord for Falster og ved Korsør på Vestsjælland, mens der var forholdsvis få vinger fra jyske lokaliteter (Fig. 29). Fordelingen bærer præg af få lokaliteter med mange vinger, hvilket tilskrives at blishøns flere steder jages ved fællesjagter med flere både.

Den tidsmæssige fordeling af vingerne viser, at 67% af blishønsene blev nedlagt i januar, og at meget få kom fra jagtsæsonens første tre måneder (Fig. 30).

Figur 28. Antal ungfugle pr. gammel blishøne år for år og som gennemsnit for perioden 1986-2001.
Number of juveniles per adult in coot year by year and as a mean of the period 1986-2001.

Figur 29. Geografisk fordeling af 199 indsendte vinger fra blishøns der blev nedlagt i jagtsæsonen 2002/03.
Geographical distribution of 199 wings from coots bagged during the 2002/03 hunting season.

3.3 Gæs - Geese

3.3.1 Grågås *Anser anser* Greylag goose

N: 162

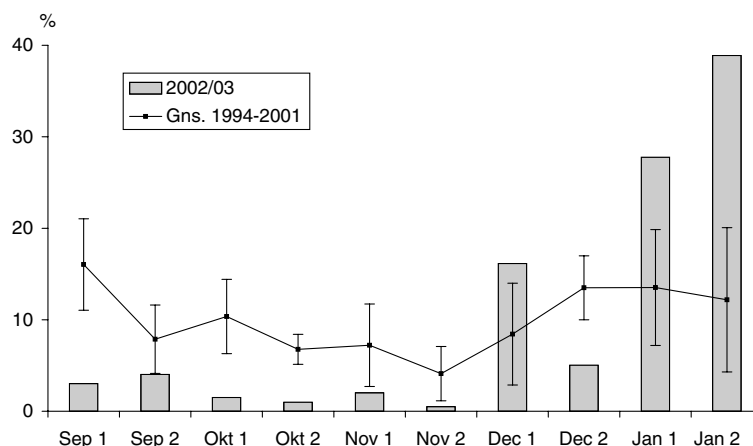
E: 110

F: 49

G: 3

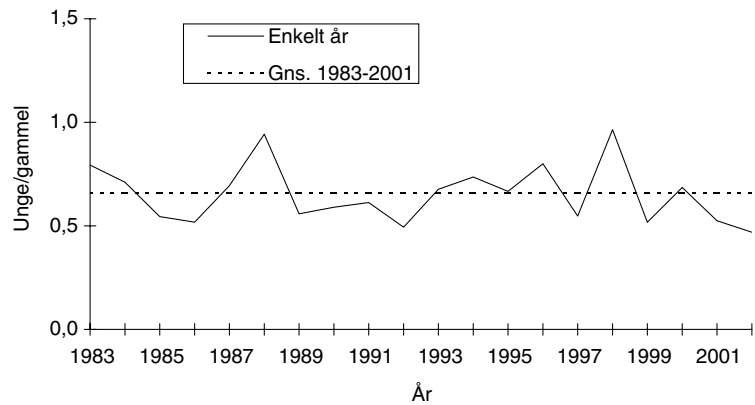
S: 0,45

Der blev i alt indsendt 162 vinger/halefjer fra grågæs i jagtsæsonen 2002/03. Det var fire flere end i den foregående jagtsæson. Aldersfordelingen af de indsendte vinger/halefjer var 0,45 ungfugle pr. gammel fugl. Det antyder, at ynglesæsonen i 2002 var under middel, da gen-

Figur 30. Tidsmæssig fordeling af 198 vinger fra blishøns der blev nedlagt i jagtsæsonen 2002/03 og den gennemsnitlige tidsmæssige fordeling for perioden 1994-2001 med angivelse af 95% konfidensintervaller.

Temporal distribution of 198 wings from coots bagged during the 2002/03 hunting season and the mean temporal distribution of the period 1994-2001 with 95% confidence intervals indicated.

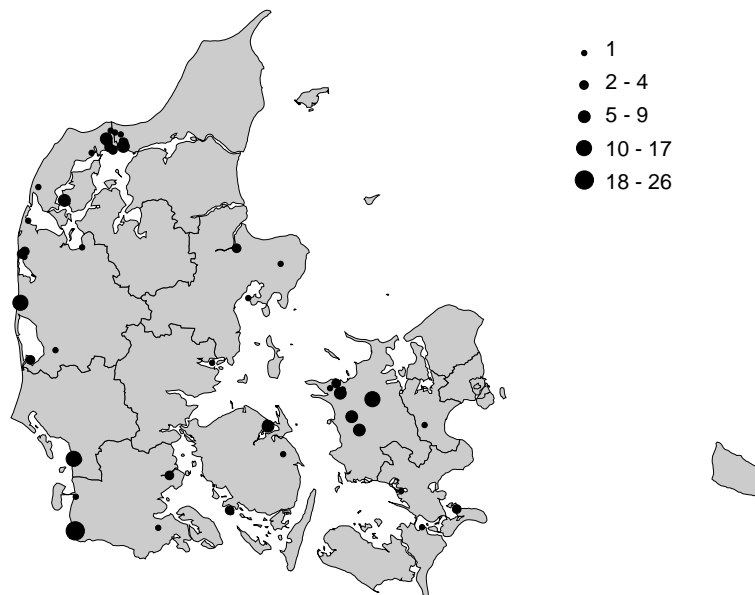

Figur 31. Antal ungfugle pr. gammel grågås år for år og som gennemsnit for perioden 1983-2001.

Number of juveniles per adult in greylag geese year by year and as a mean of the period 1983-2001.

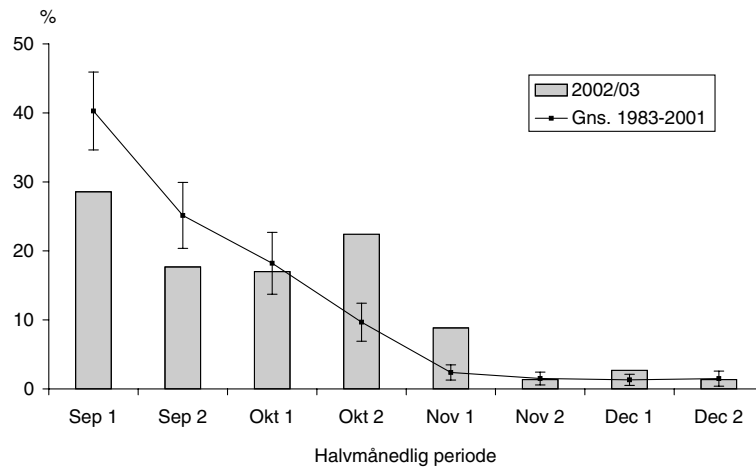
nemsnittet for de foregående 19 år var 0,66 (Fig. 31). Yngleindekset var i øvrigt det laveste i de 20 år, hvor vingeindsamling af gæs har fundet sted.

Den geografiske fordeling af de indsendte vinger/halefjer viser, at de fleste stammede fra grågæs, der var nedlagt omkring den vestlige del af Limfjorden, ved de vestjyske fjorde, ved Vadehavet samt i Vestsjælland (Fig. 32). Fordelingen afspejler ikke de reelle forhold, idet det fra vildtudbyttestatistikken vides, at Øerne er stærkt underrepræsenteret i vingematerialet. Således indkom der fra Storstrøms amt i alt seks vinger/halefjer (4%), mens jagtudbyttet af grågæs i dette amt udgør omkring 25% af samtlige nedlagte grågæs.

Figur 32. Geografisk fordeling af 162 indsendte vinger/halefjer fra grågæs, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2002/03.

Geographical distribution of 162 wings/tail feathers from greylag geese bagged during the 2002/03 hunting season.

Figur 33. Tidsmæssig fordeling af 147 vinger/halefjer fra grågæs, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2002/03 og den gennemsnitlige tidsmæssige fordeling for perioden 1983-2001 med angivelse af 95% konfidensintervaller.

Temporal distribution of 147 wings/tail feathers from greylag geese bagged during the 2002/03 hunting season and the mean temporal distribution of the period 1983-2001 with 95% confidence intervals indicated.

Den tidsmæssige fordeling af de indsendte vinger/halefjer viser, at grågæssene blev i Danmark i længere tid end sædvanligt. Således var andelen af nedlagte grågæs for sidste halvdel af oktober og første halvdel af november mere end dobbelt så stor som gennemsnittet for de foregående 19 år (Fig. 33).

3.3.2 Sædgås *Anser fabalis* Bean goose

N: 10
E: 7
F: 3

Der blev indsendt 10 vinger/halefjer af sædgæs; de tre stammede fra Jylland, tre fra Sjælland, to fra Møn og to fra Falster. De ni var nedlagt i december og én i november.

3.3.3 Kortnæbbet gås *Anser brachyrhynchus* Pink-footed goose

N: 58
E: 30
F: 27
G: 1

Der indkom 58 vinger/halefjer af kortnæbbet gås. Det var 10 færre end i den foregående jagtsæson. Alle kortnæbbede gæs blev nedlagt i Thy, Han Herred, Vestjylland og ved Vadehavet med flest fra Ringkøbing, Stadil og Vest Stadil fjord områderne. Af de indsendte vinger/halefjer stammede 68% fra fugle, der var nedlagt i oktober, og 19% fra fugle nedlagt i december.

3.3.4 Blisgås *Anser albifrons* White-fronted goose

N: 13
E: 11
F: 2

På grund af sin sporadiske forekomst i Danmark nedlægges blisgåsen i et meget lille antal. Fra jagtsæsonen 2002/03 indkom der 13 vinger. De otte stammede fra blisgæs nedlagt i Højer-området i det sydvestligste

Jylland, fire fra fugle nedlagt omkring Saltbækvig på Sjælland og én fra Sydfalster. Én fugl var fra oktober, 11 fra november og én fra december.

3.3.5 Canadagås *Branta canadensis* Canada goose

N: 39
E: 29
F: 10

Der blev i alt indsendt 39 vinger af Canadagås. Det var tre flere end i den foregående jagtsæson. Af disse vinger stammede 20 fra fugle, der var nedlagt i Jylland, én fra Fyn, fem fra Sjælland, otte fra Møn, én fra Falster og én fra Lolland. De 25 af gæssene var nedlagt i december, syv i første halvdel af januar samt fire og tre i henholdsvis oktober og november.

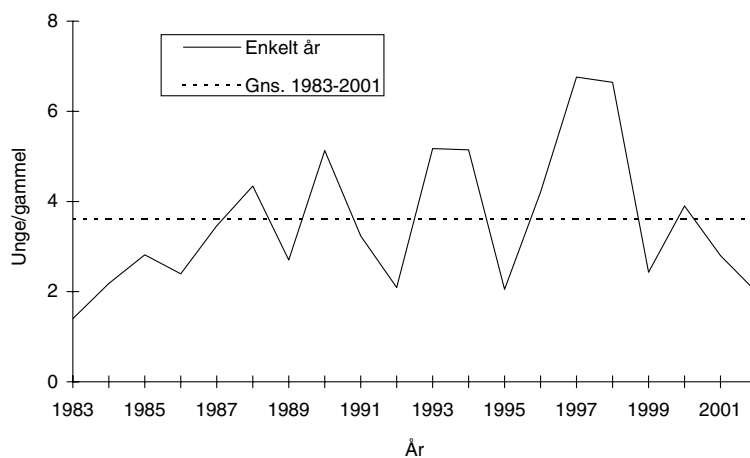
3.4 Vadefugle - Waders

3.4.1 Dobbeltbekkasin *Gallinago gallinago* Common snipe

N: 421
E: 142
F: 279
S: 2,0

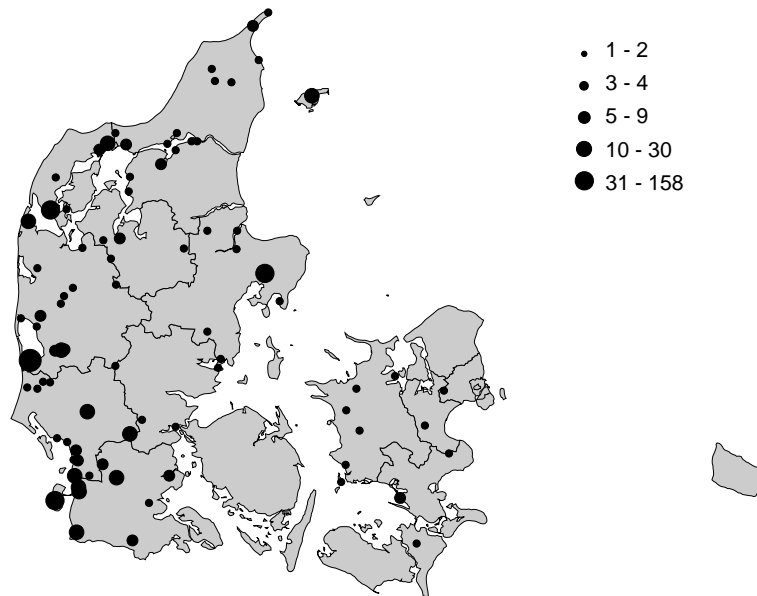
Fra jagtsæsonen 2002/03 blev i alt indsendt 421 vinger fra dobbeltbekkasin. Det var en tilbagegang på 104 i forhold til den foregående jagtsæson. Aldersfordelingen af de indsendte vinger var 2,0 ungfugle pr. gammel fugl, og det antyder, at ynglesæsonen i 2002 var under middel, da gennemsnittet for de foregående 19 år var 3,6 (Fig. 34). Yngleindekset var i øvrigt det næstlaveste i de 20 år vingeindsamlingen har været udført.

Den geografiske fordeling viser, at hovedparten af vingerne kom fra lokaliteter omkring de centrale og vestlige dele af Limfjorden, de vestjyske fjorde, Vadehavsområdet, Syd- og Sønderjylland samt fra en enkelt lokalitet på Djursland. Fra Sjælland og Falster indkom få vinger og fra Fyn, Lolland, Møn og Bornholm indkom ingen (Fig. 35). Denne fordeling afspejler den geografiske fordeling af det samlede jagtudbytte af

Figur 34. Antal ungfugle pr. gammel dobbeltbekkasin år for år og som gennemsnit for perioden 1983-2001.

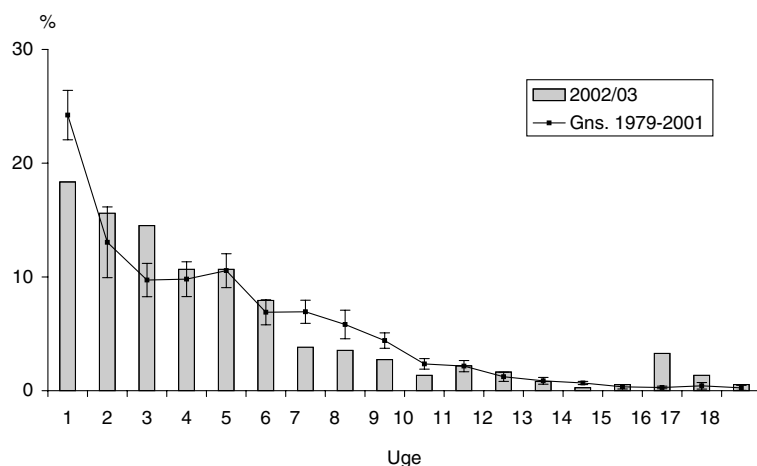
Number of juveniles per adult in common snipe year by year and as a mean of the period 1983-2001.

Figur 35. Geografisk fordeling af 421 indsendte vinger fra dobbeltbökkasiner, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2002/03.
Geographical distribution of 421 wings from common snipes bagged during the 2002/03 hunting season.

bökkasiner, hvoraf omkring 90% nedlægges i Jylland og ca. 10% på Øerne.

De indsendte vinger af dobbeltbökkasiner viser, at der fra første uge af september indkom forholdsvis færre vinger end gennemsnittet for de foregående 23 år, mens andelen fra uge 3 (15-21. september) var større end gennemsnittet (Fig. 36). Så sent som efter midten af december (uge

Figur 36. Tidsmæssig fordeling af 365 vinger fra dobbeltbökkasiner, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2002/03 og den gennemsnitlige tidsmæssige fordeling for perioden 1979-2001 med angivelse af 95% konfidensintervaller. Uge 1 = 1-7. september, uge 2 = 8-14. september, etc.

Temporal distribution of 365 wings from common snipes bagged during the 2002/03 hunting season and the mean temporal distribution of the period 1979-2001 with 95% confidence intervals indicated. Uge 1 (week 1) = 1-7 September, uge 2 = 8-14 September, etc.

16-17) blev der nedlagt flere dobbeltbekkasiner (3,3-1,4%) end i gennemsnit for de foregående 23 år (0,3-0,4%).

3.4.2 Enkeltbekkasin *Lymnocyptes minimus* Jack snipe

N: 60
G: 60

Fra jagtsæsonen 2002/03 indkom i alt 60 vinger af enkeltbekkasin. Det var 32 færre end i den foregående jagtsæson. Den geografiske fordeling viser, at 48 af vingerne stammede fra fugle, der var nedlagt i Jylland, især på Værnengene, Rømø og Djursland. Fra Fyn indkom tre vinger, fra Langeland to og fra Sjælland syv vinger.

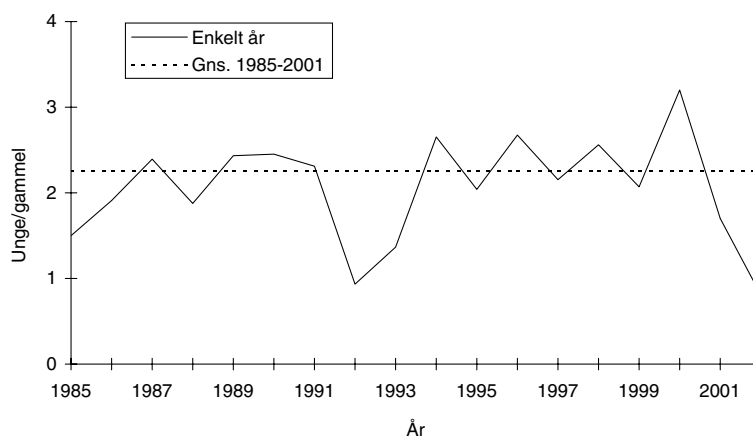
Den tidsmæssige fordeling af vinger fra nedlagte enkeltbekkasiner i efteråret 2002 viser et meget varieret forløb, hvilket i nogen grad kan tilskrives det forholdsvis beskedne antal vinger. Fordelingen antyder, at trækket gennem Danmark kulminerede allerede i perioden fra sidste halvdel af september til begyndelsen af oktober, og det er to til tre uger tidligere end sædvanligt. Den tidligst nedlagte enkeltbekkasin var fra den 14. september.

3.4.3 Skovsneppe *Scolopax rusticola* Woodcock

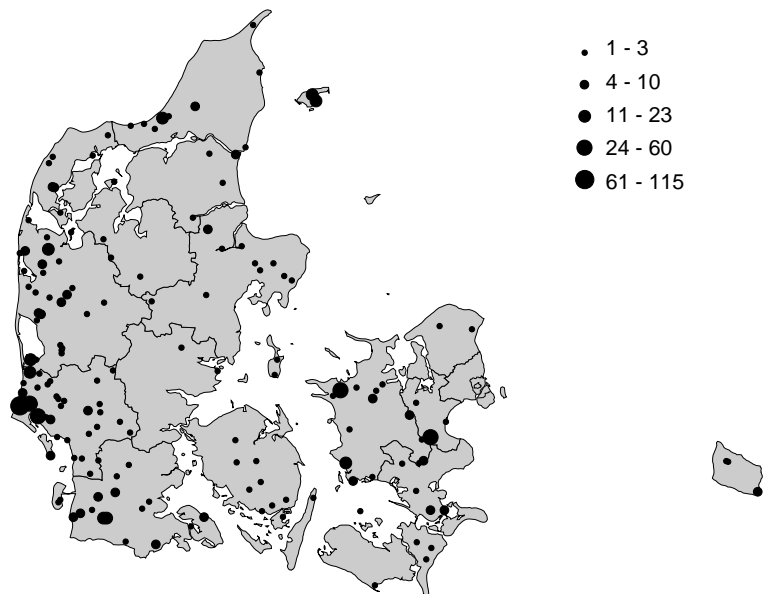
N: 825
E: 457
F: 363
G: 5
S: 0,8

Fra jagtsæsonen 2002/03 indkom i alt 825 vinger fra nedlagte skovsnepper. Det var 214 færre end i den foregående sæson. Antallet af ungfugle pr. gammel fugl (0,8) viser, at ynglesæsonen i 2002 var under middel, da gennemsnittet for de foregående 17 år er 2,3 (Fig. 37). Yngleresultatet i 2002 var i øvrigt det dårligste i alle de år (siden 1970 med undtagelse af 1982-1984), der er foretaget indsamling af vinger fra skovsnepper.

Gunstige vejrforhold i efteråret gjorde, at jagtsæsonen i 2002 blev god trods det dårlige yngleresultat.

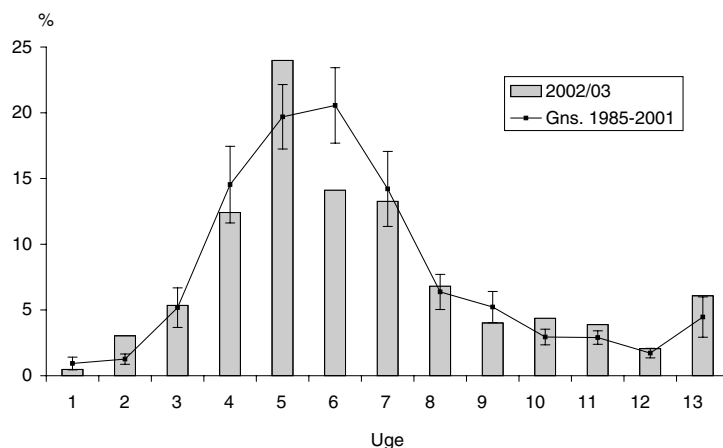
Figur 37. Antal ungfugle pr. gammel skovsneppe år for år og som gennemsnit for perioden 1985-2001.
Number of juveniles per adult woodcock year by year and as a mean of the period 1985-2001.

*Figur 38. Geografisk fordeling af 825 indsendte vinger fra skovsnepper, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2002/03.
Geographical distribution of 825 wings from woodcocks bagged during the 2002/03 hunting season.*

Den geografiske fordeling viser, at hovedparten af de indsendte skovsnepevinger stammede fra fugle der var nedlagt i de vest-sydvestlige dele af Jylland, i Sønderjylland, på Læsø og på flere lokaliteter på Sjælland (Fig. 38). Fra store områder som Vendsyssel, Himmerland, centrale og østlige egne af Midt- og Sønderjylland, store dele af Fyn, de nordlige egne af Sjælland samt Lolland indkom der kun få snepevinger.

Af den tidsmæssige fordeling af de indsendte skovsnepevinger fremgår det, at efterårstrækket i nogen udstrækning fulgte det sædvanlige

Figur 39. Tidsmæssig fordeling af 805 vinger fra skovsnepper der blev nedlagt i jagtsæsonen 2002/03 og den gennemsnitlige tidsmæssige fordeling for perioden 1985-2001 med angivelse af 95% konfidensintervaller. Uge 1 = 1-7. oktober, uge 2 = 8-14. oktober, etc.

Temporal distribution of 805 wings from woodcocks bagged during the 2002/03 hunting season and the mean temporal distribution of the period 1985-2001 with 95% confidence intervals indicated. Uge 1 (week 1) = 1-7 October, uge 2 = 8-14 October, etc.

mønster, men kulminerede en uge tidligere, dvs. omkring månedsskiftet oktober-november (Fig. 39). I årets sidste uge steg udbytteandelen til 5%, hvilket for størstedelens vedkommende kan tilskrives en større jagtaktivitet i dagene mellem jul og nytår.

3.5 Måger - Gulls

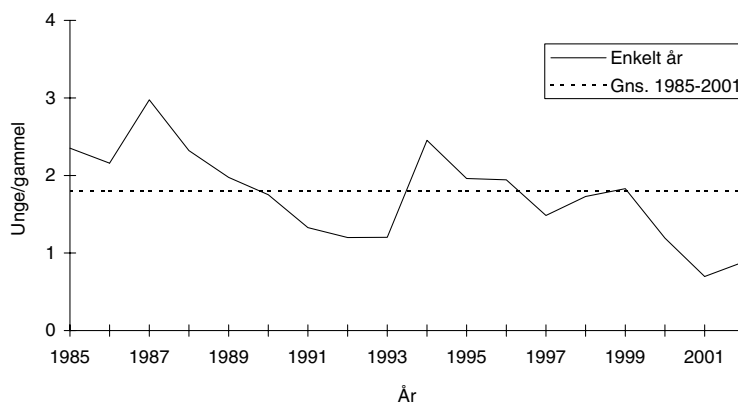
3.5.1 Sølvmåge *Larus argentatus* Herring gull

N: 136
E: 71
F: 65
S: 0,9

Der blev i jagtsæsonen 2002/03 indsendt 136 vinger fra sølvmåger. Det var 32 færre end i den foregående jagtsæson. Aldersfordelingen viser, at 65 vinger stammede fra ungfugle. Af de resterende 71 vinger var 23 fra fugle der var 1½ år, mens 4, 5 og 39 vinger stammede fra fugle der var henholdsvis 2½, 3½ og mindst 4½ år gamle. Antallet af ungfugle pr. gammel fugl var i jagtsæsonen 2002/03 0,9 og var dermed lavere end gennemsnittet (1,8) for de foregående 17 år (Fig. 40). Ynglesæsonen i 2002 har efter aldersfordelingen blandt de indsendte vinger at dømme været under middel, og var tilsyneladende den næstdårligste i de 18 år, der har været indsamlet vinger fra nedlagte måger.

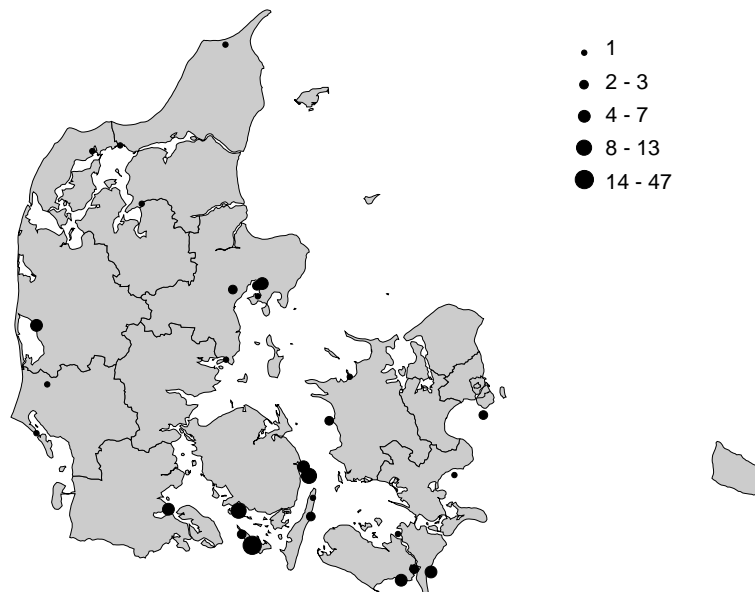
De indsendte sølvmågevinger kom især fra lokaliteter i Fyns Amt, det sydlige Lolland-Falster og Kalø Vig (Fig. 41). De indsendte vinger anses ikke at give et reelt billede af sølvmågeudbyttets geografiske fordeling, fordi enkelte jægere indsendte hovedparten af de vinger, der indkom.

Den tidsmæssige fordeling af de indsendte vinger viser, at andelen af sølvmågevinger fra januar var næsten dobbelt så stor som den gennemsnitlige andel i de foregående 17 år, mens andelen fra november kun var det halve af gennemsnittet (Fig. 42). De store afvigelser fra gennemsnittet kan formentlig tilskrives det faktum, at hovedparten af sølvmågevingerne blev indsendt af et lille antal jægere.

Figur 40. Antal ungfugle pr. gammel sølvmåge år for år og som gennemsnit for perioden 1985-2001.

Number of juveniles per adult herring gull year by year and as a mean of the period 1985-2001.

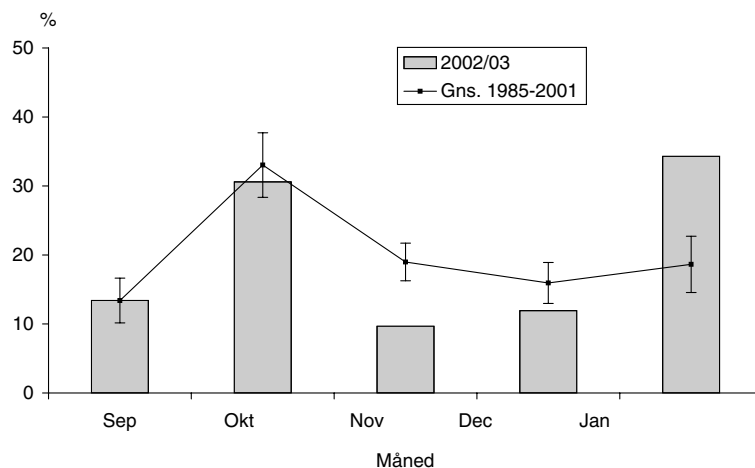
Figur 41. Geografisk fordeling af 136 indsendte vinger fra sølv-måger der blev nedlagt i jagtsæsonen 2002/03.
Geographical distribution of 136 wings from herring gulls bagged during the 2002/03 hunting season.

3.5.2 Svartbag *Larus marinus* Great black-backed gull

N: 53
E: 29
F: 24

Der indkom i alt 53 vinger af nedlagte svartbage. Det var 19 færre end i den foregående jagtsæson. Af de 53 vinger var 24 fra ungfugle og 29 fra ældre fugle. Blandt de 29 ældre fugle var seks fugle 1½ år, én 2½, én 3½ år og 21 mindst 4½ år.

De indsendte vinger fra nedlagte svartbage kom især fra lokaliteter i Fyns Amt, det sydlige Lolland-Falster og en lokalitet ved Limfjorden.

Figur 42. Tidsmæssig fordeling af 134 vinger fra sølv-måger, der blev nedlagt i jagtsæsonen 2002/03, og den gennemsnitlige tidsmæssige fordeling for perioden 1985-2001 med angivelse af 95% konfidensintervaller.

Temporal distribution of 134 wings from herring gulls bagged during the 2002/03 hunting season and the mean temporal distribution of the period 1985-2001 with 95% confidence intervals indicated.

Der indkom flest vinger fra svartbage nedlagt i oktober (29%) og færrest fra fugle nedlagt i september (13%).

3.5.5 Sildemåge *Larus fuscus* Lesser black-backed gull

N: 2
E: 1
F: 1

Sildemåge er i jagtlig henseende uden betydning, dels fordi arten i sammenligning med sølvmåge og svartbag forekommer fåtalligt, dels fordi artens efterårstræk foregår så tidligt, at der kun er få tilbage i Danmark når jagten begynder den 1. september. Fra jagtsæsonen 2002/03 indkom to vinger; den ene var fra en ung fugl og den anden fra en gammel. De to fugle blev nedlagt henholdsvis 5. og 24. oktober, i Åbenrå Fjord og på Ærø.

[Tom side]

4 Jagtformer

De jagtformer, som jægerne anvendte til at nedlægge de fugle, hvoraf de indsendte vinger, var betinget af, hvilke arter jægerne havde valgt at jage. Derfor er det fundet hensigtsmæssigt i det efterfølgende at behandle enkeltarter eller artsgrupper, der jages på sammenlignelige måder.

Til jagt på svømmeænder er trækjagt i forbindelse med aften- og morgentræk langt den hyppigst anvendte jagtform (Tabel 2). Af de 23% pibeænder, der blev nedlagt på morgentræk, blev en fjerdedel (6%) skudt fra skydepram, og alle disse pibeænder blev nedlagt ved brug af lokkefugle. Af gråand og krikand var den andel, der blev nedlagt fra skydepram, mindre end andelen af pibeand (henholdsvis 3% og 4%). På aftenræk anvendtes skydepram kun i meget begrænset omfang (op til 2%).

På morgentræk blev 53% af gråænderne, 81% af pibeænderne og 50% af krikænderne skudt for lokkefugle (Tabel 3). På aftenræk blev henholdsvis 13%, 11% og 15% af de tre arter nedlagt ved brug af lokkefugle.

Af gråænder blev 22% nedlagt på opfløj, af pibe- og krikænder henholdsvis 3% og 22% (se Tabel 2). Den usædvanligt store procentandel for krikand tilskrives, at mange vinger indkom fra specielt to lokalite-

Tabel 2. Procentvis fordeling af vinger fra nedlagte grå-, pibe- og krikænder samt ederfugle, hvinænder, gæs og måger på de hyppigst anvendte jagtformer i jagtsæsonen 2002/03. + angiver andel på <0,5%. Tallene i parentes angiver de procentdele, der blev nedlagt fra skydepram.

Distribution (in %) of wings received from the species mallard, wigeon, teal, eider, goldeneye, and the species groups geese and gulls on the most commonly used hunting methods during the 2002/03 hunting season. + indicates a proportion of <0.5%. The figures in parentheses indicate the proportions shot from punt.

Jagtform <i>Hunting method</i>	Gråand <i>Mallard</i>	Pibeand <i>Wigeon</i>	Krikand <i>Teal</i>	Ederfugl <i>Eider</i>	Hvinand <i>Goldeneye</i>	Gæs <i>Geese</i>	Måger <i>Gulls</i>
Aftenræk <i>Evening flight</i>	54 (+)	62 (2)	52 (+)	+	2 (+)	15	
Morgentræk <i>Early morning flight</i>	12 (3)	23 (6)	22 (4)	16 (8)	84 (64)	62 (3)	16 (8)
Dagtræk <i>Day flight</i>	3 (1)	3 (1)	1 (+)	2 (+)	6 (4)	12 (+)	37
På opfløj <i>Flushed birds</i>	22	3	22		1	1	
Kravlejagt <i>Boat hunting by paddling</i>	8	8	2	2	3	6	1
Motorbådsjagt <i>Hunting from medium-sized motorboats</i>	+			59	+	1	30
Motorpramjagt <i>Hunting from motorised punts</i>	+		+	7	2		7
Stor båd (fiskekutter) <i>Large boat (fishing vessel)</i>				11			7
Andet <i>Other methods</i>	+	1	+	3		2	2
Antal vinger <i>Number of wings</i>	2.846	694	1.913	1.662	350	205	189

Tabel 3. Procentvis fordeling af vinger fra arterne gråand, pibeand, krikand, ederfugl og hvinand nedlagt med eller uden anvendelse af lokkefugle ved henholdsvis morgen- og aftentræk i jagtsæsonen 2002/03.

Distribution (in %) of wings from the species mallard, wigeon, teal, eider and goldeneye shot either by use of decoys or without decoys in early morning and evening flight hunting during the 2002/03 hunting season.

Jagtform <i>Hunting method</i>	Gråand <i>Mallard</i>	Pibeand <i>Wigeon</i>	Krikand <i>Teal</i>	Ederfugl <i>Eider</i>	Hvinand <i>Goldeneye</i>
Morgentræk <i>Early morning flight</i>					
Med lokkefugle <i>With decoys</i>	53	81	50	66	96
Uden lokkefugle <i>Without decoys</i>	47	19	50	34	4
<hr/>					
Antal vinger <i>Number of wings</i>	354	162	423	261	303
<hr/>					
Aftentræk <i>Evening flight</i>					
Med lokkefugle <i>With decoys</i>	13	11	15		
Uden lokkefugle <i>Without decoys</i>	87	89	85		
<hr/>					
Antal vinger <i>Number of wings</i>	1.523	417	984		

ter på Sjælland, hvor krikænderne blev nedlagt under klapjagtslignende forhold. Af pibeand blev 8% skudt i forbindelse med kravlejagt, af grå- og krikand henholdsvis 8% og 2%.

Blandt dykænderne blev 59% af ederfuglene skudt fra motorbåd, 7% fra én-mands motorpram og 11% fra stor båd (fiskekutter), mens 16% blev skudt på morgentræk. Af de sidstnævnte blev halvdelen (8%) nedlagt fra skydepram (se Tabel 2). Af de ederfugle der blev nedlagt på morgentræk, blev 66% skudt for lokkefugle (se Tabel 3).

Blandt hvinænderne blev 84% af fuglene nedlagt ved morgentrækjagt, og 64% fra skydepram (se Tabel 2). Næsten alle hvinænder (96%) skudt på morgentræk blev nedlagt for lokkefugle (se Tabel 3).

Fra og med jagtsæsonen 2000/2001 bortfaldt 'kl. 11-reglen' for jagt på gæs, så de i lighed med ænder måtte jages fra 1½ time før solopgang til 1½ time efter solnedgang. Det har medført, at gåsejagten er blevet mere udstrakt hen over dagen. Morgentræk var stadig den mest anvendte jagtform og bidrog med 62% af de nedlagte gæs, mens 12% blev nedlagt på dagtræk og 15% på aftentræk.

Af dobbeltbekkasin blev 45% nedlagt ved trækjagt med aften- og morgentræk (henholdsvis 22% og 21%) som de mest anvendte jagtformer (Tabel 4); 33% blev nedlagt på opfløj, 10% for stående/stødende hund, 7% ved trampejagt, 2% ved klapjagt og 3% tilfældigt ved anden form for jagt. Halvdelen af bekkasinerne blev således nedlagt ved, at jæger eller hund lettede fuglene.

Der er til jagt på skovsneppe, som næsten udelukkende forekommer i skove og plantager, knyttet særlige jagtformer, først og fremmest jagt

Table 4. Procentvis fordeling af vinger fra nedlagte dobbeltbekkasiner og skovsnepper på de hyppigst anvendte jagtformer i jagtsæsonen 2002/03. + angiver andel <0,5%.

Distribution (in %) of wings from common snipes and woodcocks on the most commonly used hunting methods during the 2002/03 hunting season. + indicates proportion <0.5%.

Jagtform <i>Hunting method</i>	Dobbeltbekkasin <i>Common snipe</i>	Skovsneppe <i>Woodcock</i>
Aftentræk <i>Evening flight</i>	22	+
Morgentræk <i>Early morning flight</i>	21	
Dagtræk <i>Day flight</i>	2	
På opfløj <i>Flushed birds</i>	33	4
Stående hund <i>Pointing dogs</i>	10	67
Trampejagt <i>Systematical search for birds</i>	7	2
Klapjagt <i>Battues</i>	2	24
Andet <i>Other methods</i>	3	3
Antal vinger <i>Number of wings</i>	352	774

med stående/stødende hund. Denne jagtform blev ifølge de indsendte oplysninger anvendt til 67% af de nedlagte snepper (se Tabel 4), mens 24% blev skudt på klapjagt, 4% på opfløj, 2% ved trampejagt og 3% mere tilfældigt i forbindelse med anden jagt (skov- og fasanjagt). Jagtformen med brug af stående/stødende hund er stærkt overrepræsenteret i det indsendte materiale. En analyse af skovsneppejagten viser, at det kun er 20-30% af det samlede skovsneppeudbytte, der nedlægges for stående/stødende hund, mens de resterende 70-80% nedlægges mere tilfældigt på klapjagt samt i forbindelse med skov- og fasanjagt (Clausager 2000b).

Blandt mågerne blev 53% nedlagt på træk og 44% fra motorbåd eller -pram samt stor båd (se Tabel 2).

[Tom side]

5 Vurdering af jagtsæsonen 2002/03

Antallet af indkomne vinger er i høj grad afhængigt af jagtudbyttets størrelse af de enkelte arter. Generelt vil der blive indsendt flere vinger jo større udbyttet er, og færre jo mindre udbyttet er.

Antallet af indsendte vinger i jagtsæsonen 2002/03 faldt med 751 til trods for at antallet af deltagende jægere steg med 31. Det betød, at det gennemsnitlige antal indsendte vinger pr. jæger faldt fra godt 27 vinger i 2001/02 til knap 24 vinger i jagtsæsonen 2002/03.

Nedgangen i antal indsendte vinger må for de fleste arters vedkommende især tilskrives mindre udbytter, men der kan have været andre forhold, der har indvirket på antallet.

Aldersfordelingen blandt vingerne viste, at næsten alle de arter, hvoraf der indsamles vinger, og hvoraf der indkom et tilstrækkeligt stort antal til vurdering af yngleresultatet, havde en ynglesæson, der var dårligere end gennemsnittet for de foregående år. For krikand, hvinand, grågås og skovsneppe var yngleresultatet i 2002 det dårligste i de mere end 20 år, vingeindsamlingen har fundet sted, og for dobbeltbekkasin og sølv-måge var 2002 det næstdårligste yngreår. Kun ederfuglen havde en ynglesæson omkring middel, og ingen arters ynglesæson var over gennemsnittet.

Det er ikke kun yngleresultatet, der har betydning for udbyttets størrelse. Vejrforholdene spiller også ind. Det gælder såvel vindretning som vindstyrke, nedbør, sigtbarhed og temperatur.

Flere jægere oplyste, at vejret i september var 'for godt til andejagt', og derfor blev udbyttet i denne måned ikke særlig stort. Der var ikke andetræksdage med rusk og regn. I september var der således kun tre dage med vindstyrke over 5 m/sek., og den gennemsnitlige vindstyrke for denne måned var 3,8 m/sek. (DMI 2002). Det var 26% mindre end den gennemsnitlige vindstyrke i september for de tre foregående år.

Også ved jagt på havet har vindstyrken betydning. På dage med meget blæsende vejr sejler havjægerne af sikkerhedsmæssige årsager ikke ud, selv om sigtbarheden er god. Blæsende vejr gør det vanskeligt at lokalisere fuglene og afgive kvalificerede skud. Perioder med megen blæst vil derfor afskære jægerne fra at komme på havet, og udbyttet af de forskellige havfugle bliver dermed mindre. Vejret var i jagtsæsonen 2002/03 ikke mere blæsende end i de to foregående sæsoner (DMI 2002), og har derfor næppe været årsag til det lavere udbytte af havfugle og det mindre antal indsendte vinger.

Vindretningen har også betydning for udbyttets størrelse, især for de arter der jages på havet. Flere jægere meldte således om ringe jagtsucces på grund af 'megen vind fra østlige retninger'. Vejrdata bekræfter, at den procentvise andel af vind fra østlige retninger i november og december 2002 var henholdsvis 61% og 75%, og det er 2½ og 3 gange så meget som middelandelene i perioden 1960-90 (DMI 2002).

Også sigtbarheden har betydning for havjagt. Dårlig sigt på grund af tåge og dis afholder jægerne fra at tage på havet dels af sikkerhedsmæssige grunde, men også fordi det er vanskeligt eller umuligt at lokalisere ænderne.

Endelig indvirker temperaturen på de forskellige arters træk og forekomst. Lave temperaturer nord og øst for Danmark medførte, at der forekom forholdsvis mange havlitter i de syddanske farvande. Det resulterede i flere indsendte vinger og formodentlig også større udbytte, selv om havlittens yngleresultat i 2002 tilsyneladende var dårligt.

Isdannelser i slutningen af december 2002 og begyndelsen af januar 2003 i fjorde og vige medførte, at det flere steder blev vanskeligt eller umuligt at drive havjagt. Dette ændrede sig i midten af januar, hvor tød og blæst satte ind og varede resten af måneden. I februar var det frostvejr næsten hele måneden, hvorfor isforekomster nogle steder reducerede mulighederne for at komme på ederfuglejagt.

Selv om skovsneppen i 2002 havde det dårligste yngleresultat i mere end 30 år, så synes jagtudbyttet efter oplysninger fra mange jægere at have været pænt. For skovsneppens vedkommende er det i langt højere grad de aktuelle vejrforhold end yngleresultatet, der har betydning for udbyttets størrelse. Frost og klart vejr nord og øst for Danmark får snepperne til at trække mod syd og vest. Hvis vejret i Danmark i sådanne perioder er mildt, blæsende og fugtigt, kan snepperne vente i adskillige dage med at trække videre, og der kan således blive gode muligheder for at jage dem.

6 Jagtudbyttets størrelse

6.1 Jagtudbyttet i sæsonen 2001/02

Jagtudbyttet af de enkelte arter i samlegrupperne er beregnet som beskrevet side 18-19.

Udbyttet af gråand var i jagtsæsonen 2001/02 på i alt 591.300 fugle. Det var 45.800 (7%) færre end i jagtsæsonen 2000/01 (Tabel 5). Udbyttenedgangen kan ikke umiddelbart tilskrives en dårligere ynglesæson i 2001, idet den var som i 2000. Derimod kan de i 2000 indførte regler for udsætning af grænder have haft en begrænsende effekt på antal udsatte fugle og dermed også på jagtudbyttets størrelse, ligesom vejrforholdene kan have spillet ind.

Det samlede jagtudbytte af 'Andre svømmeænder' steg i 2001/02 med 600 (0,5%) i forhold til 2000/01-sæsonen til i alt 129.400 fugle (se Tabel 5). De beregnede udbytter af de 'store' arter som krikand, pipeand og spidsand var stort set uændrede i forhold til den foregående sæson til trods for at alle tre arter i 2001 havde en bedre ynglesæson end i 2000. Udbyttet af skeand og knarand gik frem, mens det for atlingandens vedkommende faldt.

Udbyttet af ederfugl faldt med 9.000 (10%) til i alt 77.400 fugle i jagtsæsonen 2001/02 (se Tabel 5). Nedgangen i udbyttet tilskrives i stor udstrækning, at ederfuglene i flere danske ynglekolonier rammes af fuglekølera, der medførte døden for mange gamle hunner, dels at ynglesæsonen var under middel. Endvidere blev der i de ramte områder indført særfredning af gamle hunner og ungfugle i perioden 1. oktober - 15. november 2001.

Det samlede udbytte af 'Andre dykænder' faldt i 2001/02 med 6.400 (16%) til 32.400 fugle (se Tabel 5). Udbyttenedgangen var mest markant for havlit, sortand og fløjlsand med fald på henholdsvis 66%, 32% og 36%. For stor skallesluger gik udbyttet frem med 63% til 1.300 fugle. For de øvrige arter i gruppen var der antalsmæssigt tale om uændrede forhold eller mindre fald i udbyttet.

Udbyttet af blichøne i jagtsæsonen 2001/02 faldt i forhold til jagtsæsonen 2000/01 med 3.000 (15%) til i alt 17.400 fugle (se Tabel 5).

Det samlede gåseudbytte faldt med 400 (2%) til i alt 22.100 fugle i 2001/02 (se Tabel 5). Det er det næststørste gåseudbytte, der er registreret i vildtudbyttestatistikens 61-årige historie. På grund af det lille antal indkomne gåsevinger har udbyttets størrelse af de enkelte arter ikke kunnet beregnes, men grågås udgør sandsynligvis omkring to tredjedele af det samlede gåseudbytte.

Udbyttet af dobbeltbekkasin faldt med 4.300 (18%) til 19.200 fugle i 2001/02 (se Tabel 5). En del af nedgangen kan formodentlig tilskrives, at arten havde en dårligere ynglesæson i 2001 end i 2000, men også vejr-mæssige forhold kan have påvirket udbyttets størrelse. Udbyttet af

Table 5. Beregnede jagtudbytter for jagtsæsonerne 2000/01 og 2001/02 for de arter, der indgår i vingeundersøgelsen. Beregningen er foretaget på grundlag af data fra den officielle vildtudbyttestatistik og resultater opnået ved vingeindsamlingen.

Calculated bags in the 2000/01 and 2001/02 hunting seasons of the species included in the wing survey. The calculation is based on data from the official game bag record and results from the wing survey.

Art	Species	Antal - Number	
		2000/2001	2001/2002
Gråand	<i>Mallard</i>	637.100	591.300
'Andre svømmeænder'	<i>Other dabbling ducks</i>	128.800	129.400
Spidsand	<i>Pintail</i>	7.100	6.900
Pibeand	<i>Wigeon</i>	50.100	51.100
Skeand	<i>Shoveler</i>	1.900	2.400
Krikand	<i>Teal</i>	69.000	68.200
Knarand	<i>Gadwall</i>	400	600
Atlingand	<i>Garganey</i>	300	200
Ederfugl	<i>Eider</i>	86.400	77.400
'Andre dykænder'	<i>Other diving ducks</i>	38.800	32.400
Sortand	<i>Common scoter</i>	4.100	2.800
Fløjlsand	<i>Velvet scoter</i>	2.800	1.800
Havlit	<i>Long-tailed duck</i>	4.700	1.600
Hvinand	<i>Goldeneye</i>	17.800	17.100
Taffeland	<i>Pochard</i>	1.300	1.300
Bjergand	<i>Scaup</i>	500	300
Troidand	<i>Tufted duck</i>	3.800	3.700
Stor skallesluger	<i>Goosander</i>	800	1.300
Toppet skallesluger	<i>Red-breasted merganser</i>	3.000	2.500
Blishøne	<i>Coot</i>	20.400	17.400
'Gæs'	<i>Geese</i>	22.500	22.100
Bekkasiner	<i>Snipes</i>	27.000	21.300
Dobbeltbekkasin	<i>Common snipe</i>	23.500	19.200
Enkeltbekkasin	<i>Jack snipe</i>	3.500	2.100
Skovsneppe	<i>Woodcock</i>	44.700	38.900
'Måger'	<i>Gulls</i>	34.400	29.900
Sølvmåge	<i>Herring gull</i>	23.400	18.900
Svartbag	<i>Great black-backed gull</i>	10.700	10.000
Sildemåge	<i>Lesser black-backed gull</i>	300	100

enkeltbekkasin faldt med 1.400 (37%) til 2.100 fugle. Om nedgangen for denne art har været forårsaget af en dårlig ynglesæson i 2001, kan ikke afgøres, da der ikke på vingerne findes kendetegn, der kan gøre det muligt at foretage aldersbestemmelse og dermed beregne yngleindeks.

Udbyttet af skovsneppe i jagtsæsonen 2001/02 blev med 38.900 fugle (se Tabel 5) det næsthøjeste i vildtudbyttestatistikens historie. Men da udbyttet i den foregående jagtsæson var det hidtil højest registrerede, faldt udbyttet reelt med 5.800 (13%) fugle i forhold til jagtsæsonen 2000/01. Det store udbytte skyldtes ikke en god ynglesæson, da den var un-

der middel, men derimod vejrforholdene. Disse var jagtmæssigt i hovedtrækperioden fra omkring 20. oktober til midten af november rigtig gode, og mange snepper forekom vidt udbredt i landet, hvor de blev længe, og flere kom senere på efteråret, så udbytteandelen i december blev næsten dobbelt så stor som gennemsnittet af de foregående 16 år.

Udbyttet af måger i jagtsæsonen 2001/02 faldt i forhold til den foregående sæson med 5.400 (16%) til i alt 29.000 fugle (se Tabel 5). Udbyttet af sølvmåge var med 18.900 fugle størst efterfulgt af svartbag med 10.000 og sildemåge med 100.

6.2 Jagtudbyttets udvikling i de senere årtier

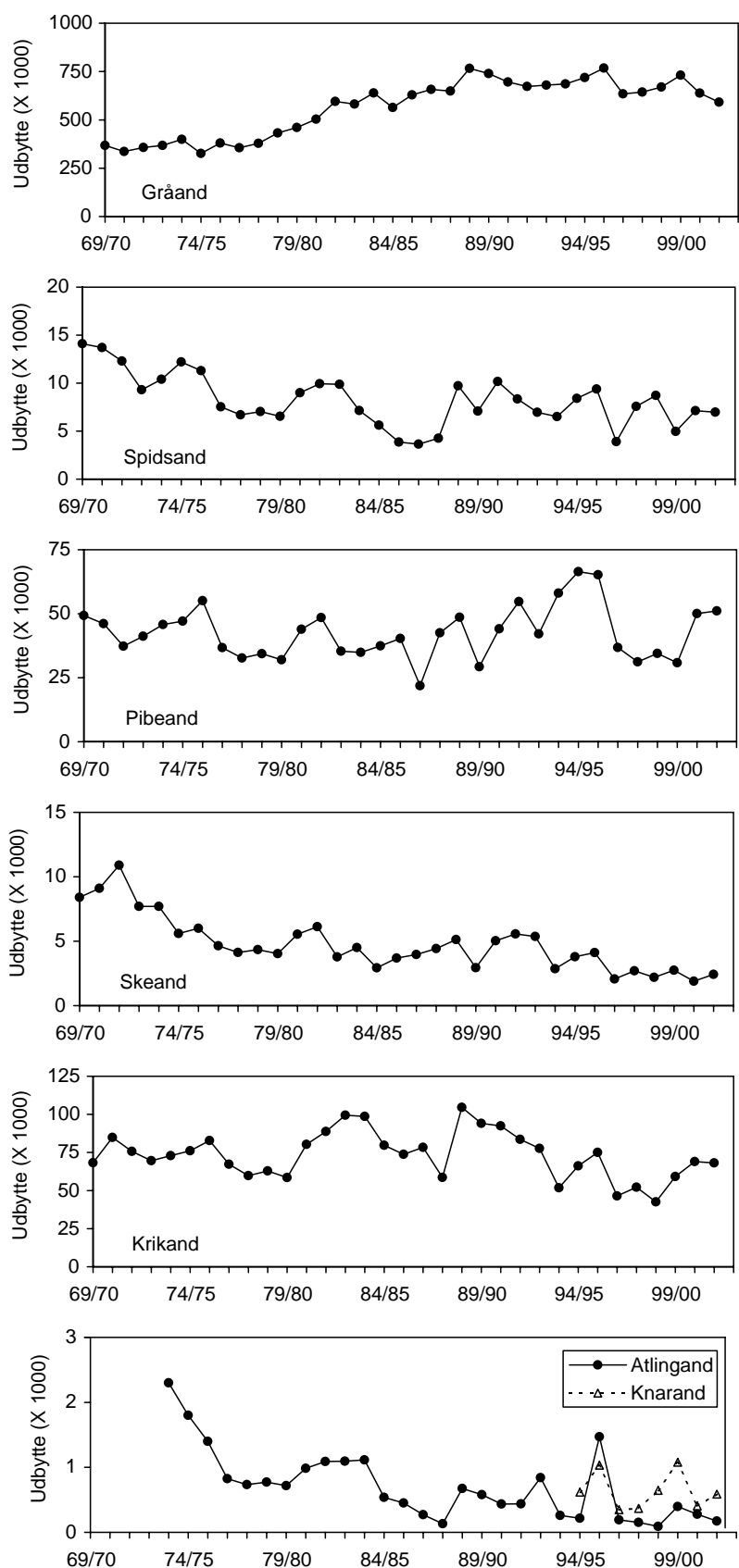
For jagtsæsonerne 1966/67-1975/76 blev jagtudbyttet af de enkelte andarter (for svømmeænder først fra 1969) opgjort på grundlag af spørgebrevsanalyser (Joensen 1978). Siden 1982 har vingeundersøgelser dannet grundlag for beregning af udbyttestørrelserne af de enkelte arter. I den mellemliggende periode (1976-1981) er de årlige udbytter beregnet på grundlag af en kombination af gennemsnitsfordelinger fra Joensen (1978) og resultater opnået ved vingeundersøgelserne.

6.2.1 Svømmeænder

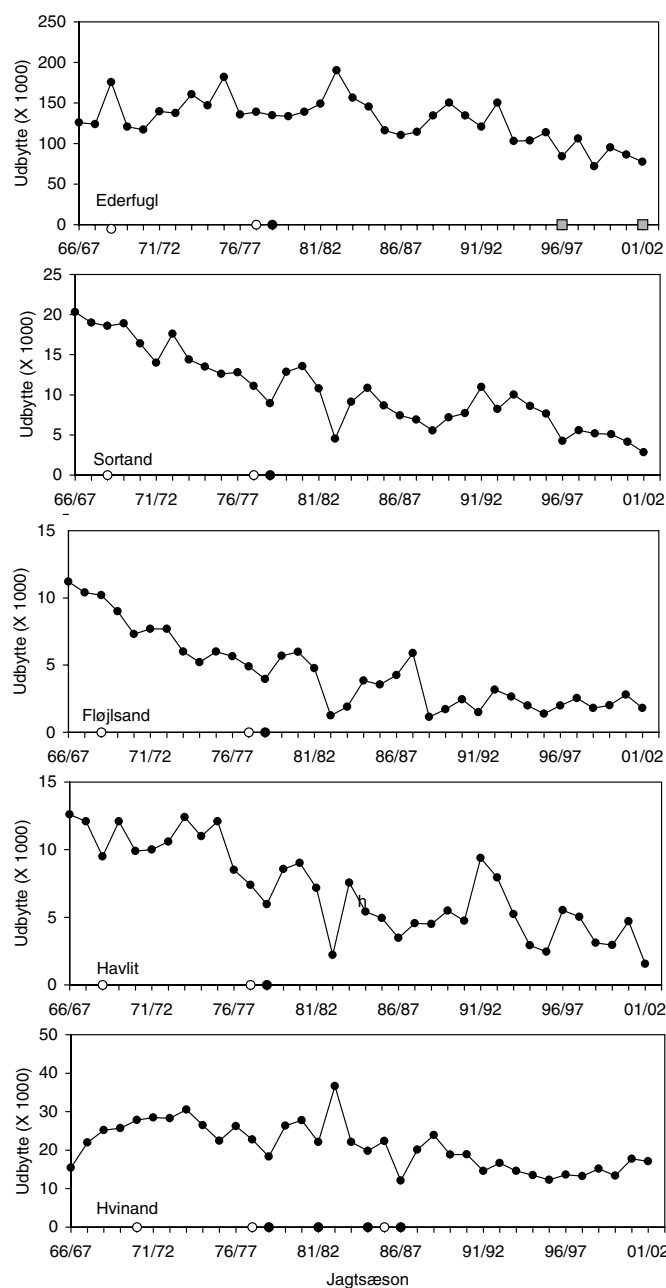
Blandt svømmeænderne har udbyttet af gråand, pibeand og krikand været stabilt eller stigende gennem perioden 1969-1995, men i 1996 faldt udbyttet af alle tre arter til et markant lavere niveau (Fig. 43). Udbyttet af gråand steg de følgende tre år og nåede i 1999 næsten niveauet fra før 1996, men i 2000 faldt udbyttet igen til 1996-niveauet, og i 2001 skete der yderligere et fald. Udbyttet af krikand og pibeand har de seneste to år været på niveau med udbyttet før 1996. Udbyttet af spidsand, skeand og atlingand har været faldende gennem hele perioden 1969-2001, mest udtalt for skeand hvoraf udbyttet de seneste seks år kun udgjorde $\frac{1}{4}$ af udbyttet fra omkring 1970. Udbyttet af atlingand er faldet på tilsvarende måde som skeandens. Udbyttet af knarand er beregnet siden jagtsæsonen 1994/95, hvor der blev indført jagttid på arten. Det har varieret fra 300 til 1.100 fugle.

6.2.2 Dykænder

Blandt dykænderne har de årlige udbytter i perioden 1966/67-2001/02 været faldende for alle arter (Fig. 44). Mest markant har udbyttenedgangen været for troidand, som i begyndelsen af perioden blev nedlagt i antal af 30.000-40.000 fugle, men hvoraf der i 2001/02 kun blev nedlagt 3.700 fugle. Også for ederfugl, sortand, fløjlsand, havlit, taffeland, bjergand og stor skallesluger er udbyttet faldet betydeligt gennem perioden, mens tilbagegangen i udbyttet af toppet skallesluger har været mindre. For hvinand har udbyttet indtil midt i 1990'erne været svagt faldende; der er det vendt til en svag stigning.

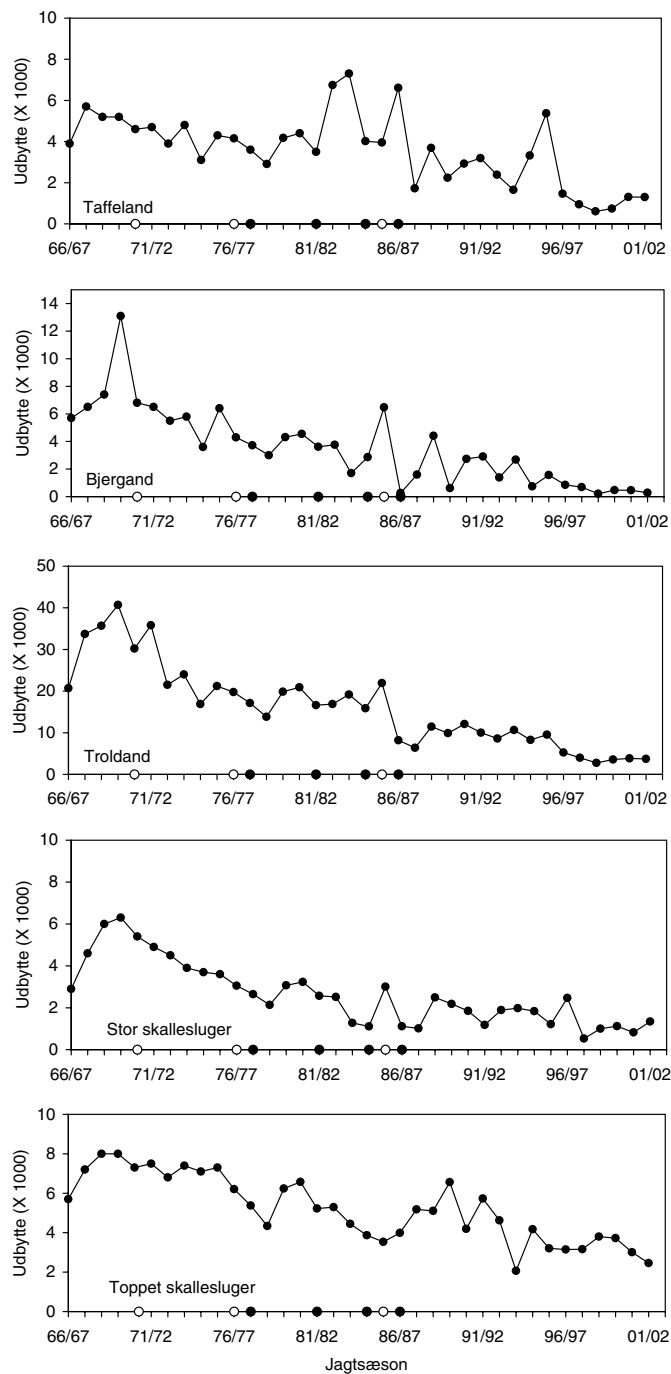

Figur 43. Jagtudbytte af svømmeandearterne gråand, spidsand, pibeand, skeand, krikand og atlingand i jagtsæsonerne 1969/70-2001/02 samt for knarand i jagtsæsonerne 1994/95-2001/02.
Annual bag of the dabbling duck species mallard, pintail, wigeon, shoveler, teal and garganey during the hunting seasons 1969/70-2001/02 and for gadwall during the hunting seasons 1994/95-2001/02.

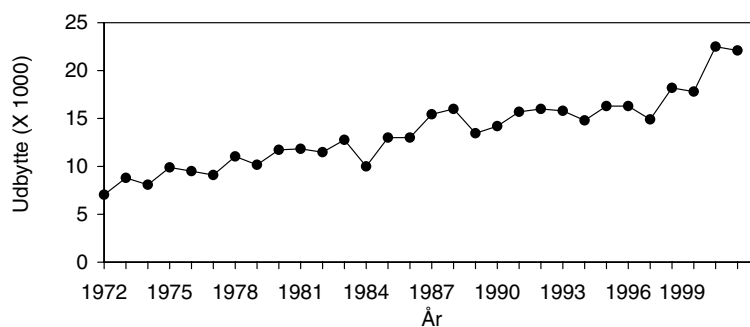
Figur 44. Jagtudbytte af dykandearterne ederfugl, sortand, fløjlsand, havlit, hvinand, taffeland, bjergand, troland, stor skallesluger og toppet skallesluger i jagtsæsonerne 1966/67-2001/02. Jagtsæsoner med længerevarende særfredninger på grund af isvintre er markeret med fyldte cirkler på delfigurernes x-akse, mens sæsoner med kortvarige særfredninger er angivet med åbne cirkler. Ederfugl var særfredet i det sydvestlige Kattegat i perioden 1. oktober - 15. november 1996 og i 2001 på grund af sygdom i den lokale ynglebestand (◻). I 2001 omfattede særfredningen også Isefjorden.

Annual bag of the diving duck species eider, common scoter, velvet scoter, long-tailed duck, goldeneye, pochard, scaup, tufted duck, goosander and red-breasted merganser during the hunting seasons 1966/67-2001/02. Hunting seasons with longer periods of special protection due to severe winter conditions are marked with filled circles at the bottom line, seasons with shorter periods of protection are indicated with open circles. The eider was regionally protected in the southwestern parts of the Kattegat during 1 October - 15 November 1996 and 2001 due to disease in the local breeding population (◻). In 2001 the protection also included Isefjorden.

Figur 44. Fortsat.
Continued.

Nedgangen i jagtudbyttet har for de fleste arters vedkommende været forårsaget af en række forhold, der bl.a. omfatter indskrænkninger i selve jagtudøvelsen, ændringer i jagttraditioner og ændringer i bestandsstørrelser af de enkelte arter. Den seneste opgørelse af vinterbestandene i Danmark fra januar-marts 2000 viser, at flere af dykandearterne forekommer i mindre antal end tidligere. For ederfugl synes der at være tale om en nedgang i den overvintrende bestand til ca. det halve af, hvad bestanden var for 10 år siden (Desholm m.fl. 2002). For de øvrige arter, undtagen hvinand, er der også registreret bestandsnedgange eller mulige bestandsnedgange, men for nogle af disse arter er der sket ændringer i den geografiske vinterudbredelse, og den samlede bestand er ikke blevet mindre. For andre af arterne er det mere uvist, om der er

Figur 45. Årligt jagtudbytte af gæs i jagtsæsonerne 1972/73-2001/02.

Annual bag of geese during the hunting seasons 1972/73-2001/02.

tale om reelle nedgange, eller om der er sket geografiske omfordelinger. I de danske farvande har vinterbestanden af hvinand været på samme niveau de seneste 10 år.

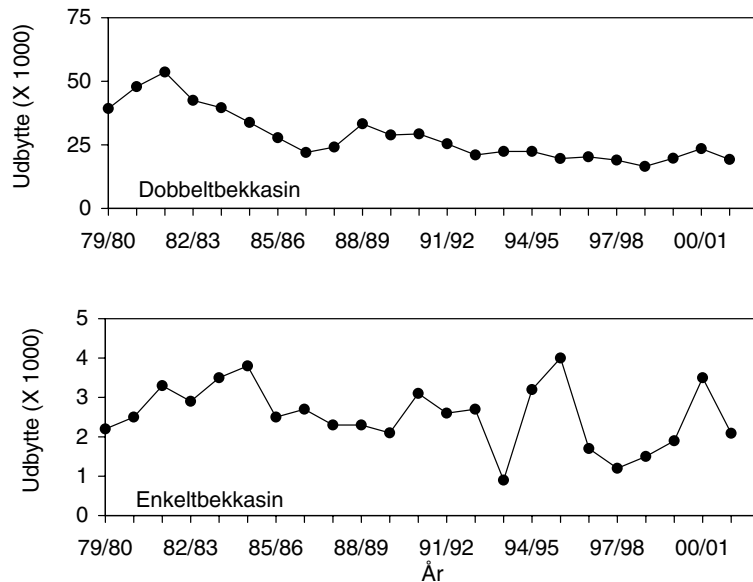
6.2.3 Gæs

Gåseudbyttet har været jævnt stigende siden 1972 (Fig. 45). Udsættelse af jagtsæsonens start fra 1. august til 1. september og indførelse af 'kl. 11-reglen' i 1994 medførte ikke en nedgang i udbyttets størrelse. Da 'kl. 11-reglen' ikke havde synlig effekt, bortfaldt den fra jagtsæsonen 2000/01, så gæssene i lighed med ænder måtte jages fra 1½ time før solopgang til 1½ time efter solnedgang, og udbyttet har de seneste fire år været det højeste i vildtudbyttetstatistikens historie.

Såvel på landsplan som på amtsniveau udgør grågåsen størstedelen af udbyttet, mens der er store regionale forskelle i sammensætningen af den resterende del af gåseudbyttet. Mens kortnæbbet gås udelukkende nedlægges i de vest- og nordjyske amter (Sønderjylland, Ribe, Ringkøbing, Viborg og Nordjylland), så nedlægges sædgås og Canadagås overvejende i Storstrøms og Vestsjællands amter. I de senere år har der været en tendens til, at et stigende antal Canadagæs er blevet nedlagt i Jylland (især Viborg og Nordjyllands amter). Fremgangen i gåseudbyttet må ses på baggrund af, at de bestande, der forekommer i Danmark i jagtsæsonen, alle har været stabile eller i fremgang de senere årtier (Madsen et al. 1999).

6.2.4 Bekkasiner

Udbyttet af bekkasiner er domineret af dobbeltbekkasiner, der tegner sig for ca. 90%. Det samlede bekkasinudbytte har været faldende siden først i 1970erne fra omkring 75.000 fugle til omkring 25.000 midt i 1980erne, og dette niveau har været opretholdt siden. Nedgangen i udbyttet har især været forårsaget af en nedgang i udbyttet af dobbeltbekkasiner. Udbyttenedgangen skyldes bl.a. tilbagegang i de bestande, der passerer Danmark på deres træk. Endvidere har afvanding af vådområder i Danmark medført færre egnede opholdssteder for dobbeltbekkasiner under trækket. Desuden er jagtens begyndelse blevet udskudt til 1. september, og da efterårstrækket allerede indledes i slutnin-

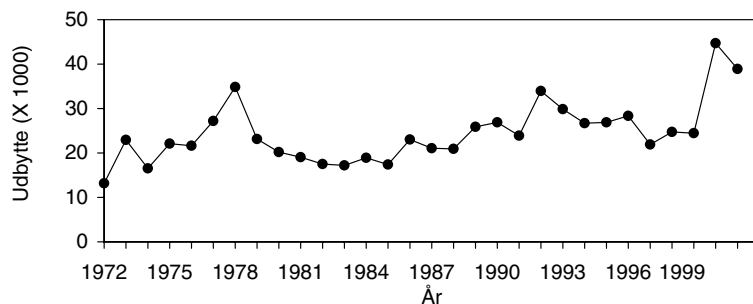
*Figur 46. Årligt jagtudbytte af dobbeltbekkasin og enkeltbekkasin i jagtsæsonerne 1979/80-2001/02.
Annual bag of common and Jack snipe during the hunting seasons 1979/80-2001/02.*

gen af juli, er mange fugle trukket videre, når jagten starter. Disse forhold har betydet en faldende interesse for bekkasinjagt, især på Øerne, hvor andelen af det samlede udbytte er faldet fra 25% omkring 1970 til ca. 10% i dag.

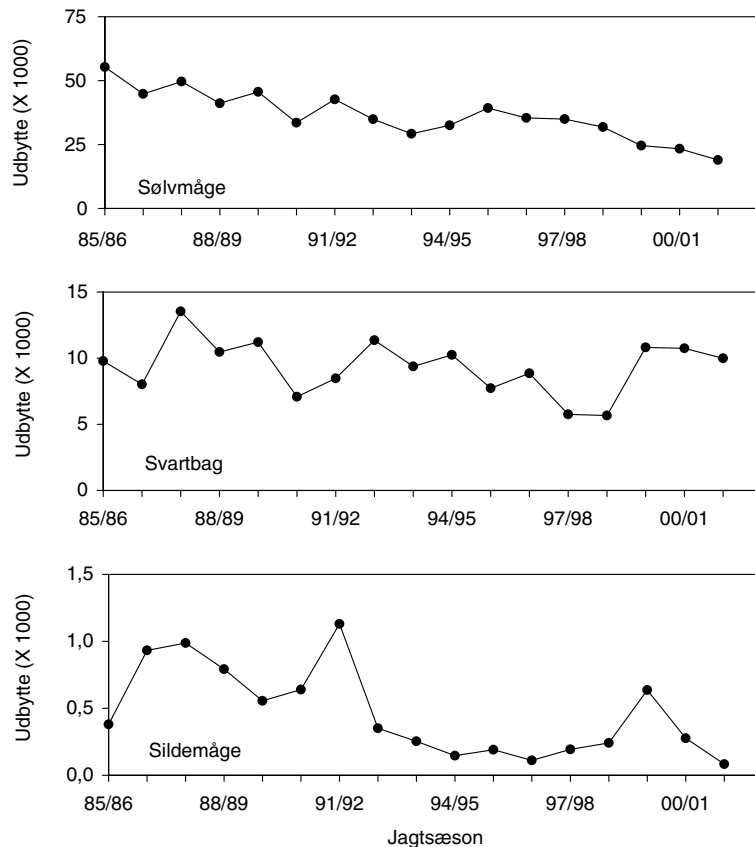
Enkeltbekkasin forekommer langt mere fåtalligt end dobbeltbekkasin på træk gennem Danmark. Til gengæld ligger dens trækperiode så sent, at udskydelse af jagtens begyndelse ikke har haft indvirkning på udbyttets størrelse af enkeltbekkasin. Der nedlægges årligt i størrelsesordenen 2.000-3.000 enkeltbekkasiner, og udbyttet synes trods udsving at have været nogenlunde konstant siden 1979 (Fig. 46).

6.2.5 Skovsneppe

Udbyttet af skovsneppe har siden 1972, hvor jagt om foråret blev forbudt, trods udsving været svagt stigende, og i 2000 og 2001 blev de hidtil største udbytter registreret (Fig. 47).

*Figur 47. Årligt jagtudbytte af skovsneppe i jagtsæsonerne 1972/73-2001/02.
Annual bag of woodcock during the hunting seasons 1972/73-2001/02.*

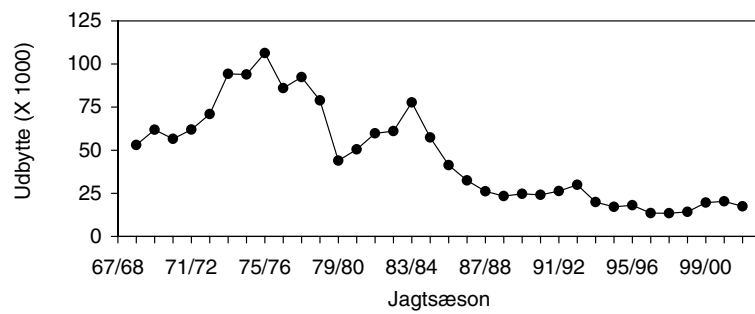
*Figur 48. Årligt jagtudbytte af sølvmåge, svartbag og sildemåge i jagtsæsonerne 1985/86-2001/02.
Annual bag of herring gull, greater black-backed gull and lesser black-backed gull during the hunting seasons 1985/86-2001/02.*

6.2.6 Måger

Mågeudbyttet har været faldende siden midten af 1970'erne, hvor det udgjorde mere end 200.000 fugle. Siden 1994 har hætte- og stormmåge været fredet. Indsamling af mågevinger påbegyndtes i 1985, hvorfor der kun foreligger udbyttetotal af de enkelte arter siden dette år. Udbyttet af sølvmåge er blevet halveret gennem perioden, mens udbyttet af svartbag har været nogenlunde konstant (Fig. 48). Udbyttet af sildemåge har hele perioden været lille, og dets størrelse er behæftet med stor usikkerhed, da der årligt kun indsendes meget få vinger af denne art.

6.2.7 Blishøne

Jagtudbyttet af blishøne var i 1970'erne næsten 100.000 fugle, men det er siden faldet til et niveau på 15.000-20.000 op gennem 1990'erne og begyndelsen af 2000-tallet (Fig. 49). Nedgangen i jagtudbyttet synes at være forbundet med indførelse af forbud mod motorbådsjagt i en række fjorde og vige samt en generelt aftagende interesse blandt jægere for arten som jagtobjekt.

Figur 49. Årligt jagtudbytte af blichøns i jagtsæsonerne 1968/69-2001/02.

Annual bag of coot during the hunting seasons 1968/69-2001/02.

7 Referencer

- Asferg, T. 2003: Vildtudbyttet i jagtsæsonen 2001/2002. - Danmarks Miljøundersøgelser. Faglig rapport fra DMU, under redaktion.
- Clausager, I. 1987: Vingeindsamling fra jagtsæsonen 1986/87 i Danmark. Wing survey from the Hunting Season 1986/87 in Denmark. - Rapport nr. 13 fra Vildtbiologisk Station. Landbrugsministeriets Vildtforvaltning, 31 sider.
- Clausager, I. 1988: Vingeindsamling fra jagtsæsonen 1987/88 i Danmark. Wing survey from the Hunting Season 1987/88 in Denmark. - Rapport fra Vildtbiologisk Station. Landbrugsministeriets Vildtforvaltning, 32 sider.
- Clausager, I. 1989: Vingeindsamling fra jagtsæsonen 1988/89 i Danmark. Wing Survey from the Hunting Season 1988/89 in Denmark. - Rapport fra Vildtbiologisk Station. Landbrugsministeriets Vildtforvaltning, 39 sider.
- Clausager, I. 1990: Vingeindsamling fra jagtsæsonen 1989/90 i Danmark. Wing Survey from the Hunting Season 1989/90 in Denmark. - Danmarks Miljøundersøgelser. Faglig rapport fra DMU, nr. 1, 39 sider.
- Clausager, I. 1991: Vingeindsamling fra jagtsæsonen 1990/91 i Danmark. Wing Survey from the Hunting Season 1990/91 in Denmark. - Danmarks Miljøundersøgelser. Faglig rapport fra DMU, nr. 31, 58 sider.
- Clausager, I. 1992: Vingeindsamling fra jagtsæsonen 1991/92 i Danmark. Wing Survey from the Hunting Season 1991/92 in Denmark. - Danmarks Miljøundersøgelser. Faglig rapport fra DMU, nr. 58, 53 sider.
- Clausager, I. 1993: Vingeindsamling fra jagtsæsonen 1992/93 i Danmark. Wing Survey from the Hunting Season 1992/93 in Denmark. - Danmarks Miljøundersøgelser. Faglig rapport fra DMU, nr. 85, 58 sider.
- Clausager, I. 1994: Vingeindsamling fra jagtsæsonen 1993/94 i Danmark. Wing Survey from the Hunting Season 1993/94 in Denmark. - Danmarks Miljøundersøgelser. Faglig rapport fra DMU, nr. 115, 52 sider.
- Clausager, I. 1995: Vingeindsamling fra jagtsæsonen 1994/95 i Danmark. Wing Survey from the Hunting Season 1994/95 in Denmark. - Danmarks Miljøundersøgelser. Faglig rapport fra DMU, nr. 137, 44 sider.
- Clausager, I. 1996: Vingeindsamling fra jagtsæsonen 1995/96 i Danmark. Wing Survey from the 1995/96 Hunting Season in Denmark. - Danmarks Miljøundersøgelser. Faglig rapport fra DMU, nr. 168, 41 sider.
- Clausager, I. 1997: Vingeindsamling fra jagtsæsonen 1996/97 i Danmark. Wing Survey from the 1996/97 Hunting Season in Denmark. - Danmarks Miljøundersøgelser. Faglig rapport fra DMU, nr. 201, 45 sider.
- Clausager, I. 1998: Vingeindsamling fra jagtsæsonen 1997/98 i Danmark. Wing Survey from the 1997/98 Hunting Season in Denmark. - Danmarks Miljøundersøgelser. Faglig rapport fra DMU, nr. 242, 51 sider.
- Clausager, I. 1999: Vingeindsamling fra jagtsæsonen 1998/1999 i Danmark. Wing survey from the 1998/1999 hunting season in Denmark. - Danmarks Miljøundersøgelser. Faglig rapport fra DMU, nr. 282, 48 sider.
- Clausager, I. 2000a: Vingeindsamling fra jagtsæsonen 1999/2000 i Danmark. Wing survey from the 1999/2000 hunting season in Denmark. - Danmarks Miljøundersøgelser. Faglig rapport fra DMU, nr. 324, 50 sider.
- Clausager, I. 2000b: Woodcock Hunting in Denmark. - In: Kalchreuter, H. (Ed.); Proceedings from the Fifth European Woodcock and Snipe Workshop; An International Symposium of the Wetlands International Woodcock and Snipe Specialist Group, 3-5 May 1998. Wetlands In-

- ternational Global Series No. 4, International Wader Studies 11, Wageningen, The Netherlands, pp. 28-33.
- Clausager, I. 2001: Vingeindsamling fra jagtsæsonen 2000/2001 i Danmark. Wing survey from the 2000/2001 hunting season in Denmark. - Danmarks Miljøundersøgelser. - Faglig rapport fra DMU, nr. 364, 55 sider.
- Clausager, I. 2002: Vingeindsamling fra jagtsæsonen 2001/2002 i Danmark. Wing survey from the 2001/2002 hunting season in Denmark. - Danmarks Miljøundersøgelser. - Faglig rapport fra DMU, nr. 403, 64 sider.
- Desholm, M., Christensen, T.K., Scheiffarth, G., Hario, M., Andersson, Å., Ens, B., Camphuysen, C.J., Nilsson, L., Waltho, C.M., Lorentsen, S.-H., Kuresoo, A., Kats, R.K.H., Fleet, D.M. & Fox, A.D. 2002: Status of the Baltic/Wadden Sea population of the Common Eider *Somateria m. mollissima*. - *Wildfowl* 53: 167-203.
- DMI 2002: DK-Vejr: Månedsberejninger Oktober 2000 - Februar 2003. - Web-adresse: www.dmi.dk.
- Joensen, A.H. (1978): Statistics of Duck Hunting in Denmark 1966-1976. - *Danish Review of Game Biology*, 10(7): 1-20.
- DMI 2002: DK-vej: månedsberejninger oktober 2000 - februar 2003. - www.dmi.dk
- Madsen, J., Cracknell, G. & Fox, A. D. (Eds.) 1999: Goose populations of Western Palearctic. A review of status and distribution. - *Wetlands International Publ. No. 48*. Wetlands International, Wageningen, The Netherlands. National Environmental Research Institute, Rønde, Denmark, 344 sider.

Danmarks Miljøundersøgelser

Danmarks Miljøundersøgelser - DMU - er en forskningsinstitution i Miljøministeriet. DMU's opgaver omfatter forskning, overvågning og faglig rådgivning inden for natur og miljø.

Henvendelser kan rettes til:

URL: <http://www.dmu.dk>

Danmarks Miljøundersøgelser
Frederiksborgvej 399
Postboks 358
4000 Roskilde
Tlf.: 46 30 12 00
Fax: 46 30 11 14

*Direktion
Personale- og Økonomisekretariat
Forsknings- og Udviklingssektion
Afd. for Systemanalyse
Afd. for Atmosfærisk Miljø
Afd. for Marin Økologi
Afd. for Miljøkemi og Mikrobiologi
Afd. for Arktisk Miljø
Projektchef for kvalitets- og analyseområdet*

Danmarks Miljøundersøgelser
Vejsøvej 25
Postboks 314
8600 Silkeborg
Tlf.: 89 20 14 00
Fax: 89 20 14 14

*Overvågningssektionen
Afd. for Terrestrisk Økologi
Afd. for Ferskvandsøkologi
Afd. for Marin Økologi
Projektchef for det akvatiske område*

Danmarks Miljøundersøgelser
Grenåvej 12-14, Kalø
8410 Rønde
Tlf.: 89 20 17 00
Fax: 89 20 15 15

Afdeling for Vildtbiologi og Biodiversitet

Publikationer:

DMU udgiver faglige rapporter, tekniske anvisninger, temarapporter, samt årsberetninger. Et katalog over DMU's aktuelle forsknings- og udviklingsprojekter er tilgængeligt via World Wide Web.

I årsberetningen findes en oversigt over det pågældende års publikationer.

Faglige rapporter fra DMU/NERI Technical Reports

2002

- Nr. 413: Vegetation i farvandet omkring Fyn 2001. Af Rasmussen, M.B. 138 s. (elektronisk)
- Nr. 414: Projection Models 2010. Danish Emissions of SO₂, NO_x, NMVOC and NH₃. By Illerup, J.B. et al. 194 pp., 100,00 DKK.
- Nr. 415: Potential Environmental Impacts of Soil Spills in Greenland. An Assessment of Information Status and Research Needs. By Mosbech, A. (ed.) 116 pp. (electronic)
- Nr. 416: Ilt- og næringsstoffsfluxmodel for Århus Bugt og Mariager Fjord. Modelopsætning. Af Fossing, H. et al. 72 s., 100,00 kr.
- Nr. 417: Ilt- og næringsstoffsfluxmodel for Århus Bugt og Mariager Fjord. Modelopsætning og scenarier. Af Fossing, H. et al. 178 s. (elektronisk)
- Nr. 418: Atmosfærisk deposition 2001. NOVA 2003. Af Ellermann, T. (elektronisk)
- Nr. 419: Marine områder 2001 - Miljøtilstand og udvikling. NOVA 2003. Af Ærtebjerg, G. (red.) (elektronisk)
- Nr. 420: Landovervågningsoplande 2001. NOVA 2003. Af Bøgestrand, J. (elektronisk)
- Nr. 421: Søer 2001. NOVA 2003. Af Jensen, J.P. (elektronisk)
- Nr. 422: Vandløb og kilder 2001. NOVA 2003. Af Bøgestrand, J. (elektronisk)
- Nr. 423: Vandmiljø 2002. Tilstand og udvikling - faglig sammenfatning. Af Andersen, J.M. et al. 56 s., 100,00 kr.
- Nr. 424: Burden Sharing in the Context of Global Climate Change. A North-South Perspective. By Ringius, L., Frederiksen, P. & Birr-Pedersen, K. 90 pp. (electronic)
- Nr. 425: Interkalibrering af marine målemetoder 2002. Af Stæhr, P.A. et al. 88 s. (elektronisk)
- Nr. 426: Statistisk optimering af monitoringsprogrammer på miljøområdet. Eksempler fra NOVA-2003. Af Larsen, S.E., Jensen, C. & Carstensen, J. 195 s. (elektronisk)
- Nr. 427: Air Quality Monitoring Programme. Annual Summary for 2001. By Kemp, K. & Palmgren, F. 32 pp. (electronic)

2003

- Nr. 428: Vildtbestande, jagt og jagttider i Danmark 2002. En biologisk vurdering af jagtens bæredygtighed som grundlag for jagttidsrevisionen 2003. Af Bregnballe, T. et al. 227 s. (elektronisk)
- Nr. 429: Movements of Seals from Rødsand Seal Sanctuary Monitored by Satellite Telemetry. Relative Importance of the Nysted Offshore Wind Farm Area to the Seals. By Dietz, R. et al. 44 pp. (electronic)
- Nr. 430: Undersøgelse af miljøfremmede stoffer i gylle. Af Schwærter, R.C. & Grant, R. 60 s. (elektronisk)
- Nr. 432: Metoder til miljøkonsekvensvurdering af økonomisk politik. Af Møller, F. 65 s. (elektronisk)
- Nr. 433: Luftforurening med partikler i København. En oversigt. Af Palmgren, F., Wählin, P. & Loft, S. 77 s. (elektronisk)
- Nr. 434: Forsøgsprojekt Døstrup Dambrug. Resultater og konklusioner. Af Fjordback, C. et al. 270 s., 150,00 kr.
- Nr. 435: Preliminary Assessment based on AQ Modelling. Ploiesti Agglomeration in Romania. Assistance to Romania on Transposition and Implementation of the EU Ambient Air Quality Directives. By Jensen, S.S. et al. 53 pp. (electronic)
- Nr. 436: Naturplanlægning - et system til tilstandsvurdering i naturområder. Af Skov, F., Buttenschøn, R. & Clemmensen, K.B. 101 s. (elektronisk)
- Nr. 437: Naturen i hverdagslivsperspektiv. En kvalitativ interviewundersøgelse af forskellige danskeres forhold til naturen. Af Læssøe, J. & Iversen, T.L. 106 s. (elektronisk)
- Nr. 438: Havternen i Grønland. Status og undersøgelser. Af Egevang, C. & Boertmann, D. 69 s. (elektronisk)
- Nr. 439: Anvendelse af genmodificerede planter. Velfærdsøkonomisk vurdering og etiske aspekter. Af Møller, F. 57 s. (elektronisk)
- Nr. 440: Thermal Animal Detection System (TADS). Development of a Method for Estimating Collision Frequency of Migrating Birds at Offshore Wind Turbines. By Desholm, M. 25 pp. (electronic)
- Nr. 441: Næringsstofbalancer på udvalgte bedrifter i Landovervågningen. Af Hansen, T.V. & Grant, R. 26s. (elektronisk)
- Nr. 442: Emissionsfaktorer og emissionsopgørelse for decentral kraftvarme. Eltra PSO projekt 3141. Kortlægning af emissioner fra decentrale kraftvarmeværker. Delrapport 6. Af Nielsen, M. & Illerup, J.B. 113 s. (elektronisk)
- Nr. 443: Miljøøkonomisk analyse af skovrejsning og braklægning som strategier til drikkevandsbeskyttelse. Af Schou, J.S. 43 s. (elektronisk)
- Nr. 444: Tungmetaller i tang og musling ved Ivittuut 2001. Af Johansen, P. & Asmund, G. 32 s. (elektronisk)
- Nr. 445: Modeller til beskrivelse af iltsvind. Analyse af data fra 2002. Af Carstensen, J. & Erichsen, A.C. 60 s. (elektronisk)
- Nr. 447: Modelanalyser af mobilitet og miljø. Slutrapport fra TRANS og AMOR II. Af Christensen, L. & Gudmundsson, H. 114 s. (elektronisk)
- Nr. 448: Newcastle Disease i vilde fugle. En gennemgang af litteraturen med henblik på at udpege mulige smittekilder for dansk fjerkræ. Af Therkildsen, O.R. 61 s. (elektronisk)
- Nr. 449: Marin recipientundersøgelse ved Thule Air Base 2002. Af Glahder, C.M. et al. 143 s. (elektronisk)
- Nr. 450: Air Quality Monitoring Programme. Annual Summary for 2002. By Kemp, K. & Palmgren, F. 36 pp. (electronic)

[Tom side]

Af i alt 10.451 vinger, som 441 jægere indsendte fra jagtsæsonen 2002/03 til DMU, Kalø, kom 6.036 fra svømmeænder, 2.437 fra dykænder, 199 fra blishøns, 282 fra gæs, 1.306 fra vadefugle og 191 fra måger. På grundlag af de indsendte vinger analyseres den geografiske og tidsmæssige fordeling af jagtudbyttet af de enkelte arter, udbyttets alders- og kønsmæssige sammensætning, anvendte jagtformer samt udbyttets størrelse og udvikling gennem de seneste årtier.

For alle analyserede arter var ynglesæsonen i 2002 under middel undtagen for ederfugl, der havde en ynglesæson omkring middel. For krikand, hvinand og skovsneppe var yngle-resultatet i 2002 det dårligste i de mere end 20 år vingeindsamlingen har været udført. Den tidsmæssige fordeling af de indsendte vinger viste, at svømmeænder, grågæs og blishøns blev nedlagt senere i jagtsæsonen end sædvanligt, mens flere af dykandearterne blev nedlagt tidligere.

Blandt svømmeandearterne blev hovedparten af fuglene nedlagt på trækjagt, især under aften- og morgentræk. Lokkefugle anvendtes overvejende i forbindelse med morgentrækjagt; således blev 81% af pibeænderne nedlagt under morgentrækjagt ved brug af lokkefugle, mens det ved aftentrækjagt kun var 11%.

Blandt dykandearterne blev 92% af de nedlagte hvinænder skudt på træk, og morgentrækjagt var den dominerende jagtform. Af ederfugle blev 18% skudt på træk og 77% ved jagt fra motorbåd eller -pram.

Blandt dobbeltbekkasiner blev 45% nedlagt i forbindelse med trækjagt, og 50% ved at jæger eller hund lettede fuglene. Af skovsneppe blev næsten hver fjerde nedlagt på klapjagter.

Blandt svømmeænderne har jagtudbyttet af gråand været stigende op til omkring 1990, hvorefter det stabiliseredes, men i de seneste år er der sket en mindre tilbagegang. For pibeand og krikand har udbyttet været nogenlunde stabilt, for spidsand svagt faldende, og for skeand og atlingand er det halveret gennem de seneste tre årtier. For alle arter af dykænder har de årlige udbytter det seneste tre et halvt årti været faldende. Det samme gælder for udbytterne af måger, bekkasiner og blishøns, mens jagtudbyttet af gæs og skovsneppe har været stigende i de seneste tre årtier.